

Find vejen frem
VIA University College

VIA University College

HF Fundamentet

En vej i uddannelse for psykisk sårbare unge

EVALUERINGSRAPPORT

Line Asp Hansen, Mille Kjærgaard Thorsen og Camilla Armstrong Gjedde

KOLOFON

Udgivet af

VIA University College
Hedeager, 8200 Aarhus N

Layout

Inge Lynggaard Hansen
Jobnr. 12692

ISBN

978-87-7298-953-2

Forord

I en tid, hvor der på nationalt plan varsles nye rammer for ungdomsuddannelserne, og hvor stadigt flere unge diagnosticeres med en psykisk funktionsnedsættelse, præsenteres med denne rapport et bud på en fremtidig struktur for uddannelsestilbud til psykisk sårbare unge med fare for at falde ud af uddannelsessystemet. En fare, som er helt reel, hvilket de sidste mange års opgørelser af uddannelsesniveau og overgang til ungdomsuddannelser tydeligt viser. Rapporten peger samtidig ind i en stadigt stigende interesse for værdien af partnerskaber mellem offentlige institutioner og civilsamfund om løsning af nogle af samfundets komplekse og vilde problemer.

Rapporten er en del af projektet *HF Fundamentet - udvikling af HF-uddannelse til unge med angst*. Projektet er finansieret af Den A.P. Møllerske Støttefond med det formål at udvikle og udbyde en særligt tilrettelagt HF-uddannelse for unge med angst eller lignende psykiske udfordringer. Indsatsen er udviklet og

varetaget af Aarhus HF & VUC og civilsamfundsorganisationen Fundamentet, mens VIA University College har stået for den løbende evaluering undervejs i projektet.

Med rapporten præsenteres den afsluttende evaluering af projektet med indsamling af erfaringer og resultater fra projektets treårige afprøvning af uddannelsen. Evalueringen genererer således dybdegående viden om indsatsen til inspiration af andre uddannelsesinstitutioner og øvrige aktører med interesse for at styrke psykisk sårbare unges adgang til uddannelse og job. Målgruppen for publikationen er således praktikere, ledere og beslutningstagere på ungdomsuddannelser, civilsamfundsorganisationer og i kommune og stat.

Evalueringen er gennemført og udarbejdet af adjunkt Line Asp Hansen med hjælp fra lektor Mille Kjærgaard Thorsen, lektor Camilla Armstrong Gjedde og statistikkonsulent Kim Madsen.

Projekter som dette kan ikke gennemføres uden hjælp og velvilje fra en række mennesker. Vi vil derfor gerne sige stor tak til alle unge, ledere, medarbejdere og frivillige på Aarhus HF & VUC og Fundamentet, som deltager i projektet og dataindsamlingen og dermed har gjort det muligt at evaluere projektet. Derudover vil vi også gerne takke projektleder Vibeke Thorup Bertelsen, uddannelsesleder Bettina Bjerg Iversen og uddannelseschef Rasmus Randris Pöckel for at bidrage med faglig viden og hjælp i forbindelse med evalueringen.

På vegne af mig selv og forfatterne ønsker jeg dig en god læselyst.

*Steffen Kaspersen
Efter- og videreuddannelseschef,
VIA University College
2024*

INDHOLD

1	Hovedresultater	6
1.1	En vej i uddannelse og job	6
1.2	Partnerskabet mellem Aarhus HF & VUC og Fundamentet	6
1.3	Fleksibelt og anerkendende læringsmiljø	6
1.4	Sociale fællesskaber og redskaber til mestring af eget liv	7
1.5	Økonomisk bæredygtighed	7
2	Indledning	8
2.1	Evalueringsens formål	10
2.2	Evalueringsens design og metode	11
3	En vej til uddannelse	14
3.1	Motivation for deltagelse i undervisningsaktiviteter	14
3.2	Fleksible rammer for undervisningen	15
3.3	Et inkluderende læringsmiljø	16
3.4	Rummelige og anerkendende undervisere	17
3.5	Fremmøde til undervisning	17
3.6	Gennemførselsgrad	20
3.7	Faglige kvalifikationer	24
3.8	Oplevelse af pres	24
4	Mestring af personlige, sociale og faglige udfordringer	28
4.1	Sammenhold og tryghed	28
4.2	At kunne begå sig socialt og i classesammenhænge	29
4.3	Rummelige fællesskaber giver tro og evner til at modstå udfordringer	30
4.4	Struktur på hverdagen	30
4.5	Balancerede krav og forventninger	31
5	Væsentlige rammebetingelser for forløbet	34
5.1	Målgruppe, rekruttering og struktur	34
5.1.1	Rekruttering	36
5.1.2	Rammer for SIM-undervisning	37
5.2	Tilbud på Fundamentet	38
5.2.1	Introforløb	38
5.2.2	Klassens time	38
5.2.3	Mentorer som nøglepersoner	38
5.2.4	Fundamentets øvrige tilbud	
5.3	Kompetente undervisere	40
5.4	Tværgående partnerskab og ledelse	41
5.5.2	Studievejledning, koordinering og efteruddannelse	42
5.5.3	Mulige løsninger	42
6	Opsamling og anbefalinger	44
7	Bilag 1 - Projektets forandringsteori	46
8	Bilag 2 - Data og metoder	50

1 Hovedresultater

I dette afsnit sammenfattes de mest centrale erfaringer og resultater fra den særligt tilrettelagte HF-uddannelse HF Fundamentet, som er udviklet og afprøvet med opstart af tre hold i projektets løbetid. Evalueringen har fulgt forløbet, fra de første kursister startede i sommeren 2021, og til de afsluttede med eksamen i sommeren 2024. Nedenfor fremhæves de væsentligste resultater:

1.1 En vej i uddannelse og job

Projekt viser et stort potentiale for at styrke psykisk sårbare unges adgang til og mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Dels ligger gennemførselsgraden for kursisterne næsten på niveau med det nationale gennemsnit for HF til trods for, at psykisk sårbare unges gennemførsel af en ungdomsuddannelse ofte ligger betydeligt lavere end andre unges. Og dels viser kursisters udvikling undervejs i forløbet, at de i stigende grad får styrket deres kompetencer til at begå sig på almene vilkår i både uddannelse og job.

Særligt uddannelsens gradvise tilpasning af udfordringer og styrkelse af kursisters kompetencer til at indgå i sociale fællesskaber og classesammenhænge ser ud til at have båret frugt, hvilket blandt andet ses i fastholdelsen af kursisters fremmøde på tredje skoleår, hvor undervisningen ofte foregår på hold med andre kursister fra HF og uden mulighed for at deltage online, hvilket ellers er et centralt element på uddannelsens første to år. En udvikling som peger på, at kursisterne har fået styrket deres evner til at indgå på mere almene vilkår i enten job eller videre uddannelse efter forløbet.

1.2 Partnerskabet mellem Aarhus HF & VUC og Fundamentet

Partnerskabet mellem Aarhus HF & VUC og Fundamentet fremhæves af både kursister og ansatte som en særlig styrke ved forløbet. For de unge fungerer Fundamentet som en tryk base, hvor de tilbydes støtte til at styrke deres mestring og tro på egne evner og som en forberedelse til at indgå i klassefællesskabet og undervisningen på HF. Partnerskabets styrke ligger blandt andet i den ligeværdige og fusionerede opgavevaretagelse, som i projektperioden løbende er blevet drøftet og forankret på tværs af de to organisationer. Der er således skabt et tæt og tillidsfuldt samarbejde med rødder i samskabelsese-tænkningen og udnyttelse af de to organisationers individuelle styrker og vidensgrundlag til at skabe et fleksibelt og anerkendende læringsmiljø, hvor de unge kan trives og udvikle sig både fagligt og personligt.

1.3 Fleksibelt og anerkendende læringsmiljø

Forløbets anerkendende læringsmiljø har stor betydning for, at de unge får genopbygget deres tiltro til uddannelsessystemet, ligesom kursisterne ser det som en klar styrke ved forløbet, at der er mulighed for at deltage i undervisningen både fysisk og online. For flere har det haft stor betydning for deres fastholdelse på uddannelsen. Der peges dog også på en række udfordringer i forhold til simultanundervisningen (SIM)¹, da det kan give udfordringer både fagligt og didaktisk og i forhold til klassefællesskabet. Det er derfor vigtigt at sikre en balance og opmærksomhed på i hvilket omfang, der gøres brug af SIM.

1.4 Sociale fællesskaber og redskaber til mestring af eget liv

Generelt beskriver de unge, hvordan det rummelige fællesskab, som de oplever i deres klasser, bidrager til en voksende tiltro til andres og egen formåen – og til en voksende evne til at kunne modstå udfordringer, når de opstår. Her fremhæver de unge muligheden for at arbejde sideløbende med en række personlige, sociale og faglige mål som en styrke ved projektet og dets form. Først og fremmest nævner de, at de har fået en række konkrete redskaber til at hjælpe dem i at skabe struktur omkring deres hverdag og skolearbejde, blandt andet ved hjælp af de frivillige og ansatte mentorer på Fundamentet. Ifølge de unge har det medvirket til, at de ikke er blevet for ”pressede” og har haft mulighed for at vænne sig deres nye hverdag med skolegang.

1.5 Økonomisk bæredygtighed

Med udgangspunkt i den nuværende finansieringsmodel er det problematisk at lave bæredygtig skolevirksomhed. Dette skyldes, at de specialpædagogiske støttemidler (SPS) dækker et mindre beløb end forventet ved projektets start. Der bruges eksempelvis flere ressourcer på studievejledning og koordinering end antaget, og det ikke er muligt at slå klasser sammen i forbindelse med frafald. Det vil derfor være nødvendigt at finde et vedvarende økonomisk tilskud til forløbet, hvis det skal bevares i sin nuværende form. Det har dog vist sig udfordrende, da der både kan argumenteres for, at finansieringen af forløbet er et kommunalt og et statsligt ansvar.

Det kan imidlertid være en god investering at støtte en uddannelse som HF Fundamentet, hvilket blandt andet påpeges af en ny undersøgelse udarbejdet af Social- og Boligstyrelsen². Her fremhæves det blandt andet, at der til trods for en merudgift, mens de unge er under uddannelse, kan spores et budgetøkonomiske potentiale på 100.000 kr. pr. person (2024-prisniveau), når der ses bort fra de øgede udgifter til uddannelse. Gevinsten er størst i de første to år efter HF-uddannelsen og stiger igen efter otte år.

¹ Undervisning der foregår fysisk og online på samme tid. I HF Fundamentet er klasseværelset indrettet specielt til denne type undervisning.
² Social – og Boligstyrelsen (2024). Budgetøkonomisk potentiale ved at sårbare unge gennemfører HF-uddannelsen.
<https://www.social.dk/tvaergaende/soem/erfaringsdatabase/budgetoekonomisk-potentiale-ved-at-saarbare-unge-gennemfoerer-en-hf-uddannelse>

2 Indledning

HF Fundamentet er en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse rettet mod unge, der efter grundskolen strandeder i det sociale system, da de som følge af angst og/eller lignende psykiske lidelser er udfordrede i forhold til at indgå i de sociale og faglige fællesskaber, som de gymnasiale og erhvervsrettede uddannelser er baseret på. Denne gruppe af unge mangler tilstrækkelige kompetencer til at mestre deres eget liv og kan have svært ved at indgå i sociale sammenhænge, og opgiver som følge heraf ofte at gennemføre et videregående uddannelsesforløb, selvom de besidder de kognitive kompetencer, det kræver.

På HF Fundamentet strækkes forløbet over tre år (med mulighed for at afslutte efter to år), og de unge tilbydes en fast klasse i de første to skoleår og fleksibelt fremmøde i form af både fysisk og online tilstedeværelse i undervisningen (SIM-undervisning). På tredje år har de unge stadig enkelte fag med deres klasse, mens alle valgfag vælges individuelt og foregår på enkeltfagshold uden mulighed for fleksibelt fremmøde. Uddannelsen er bygget op så de studerende modtager mest støtte på første skoleår, hvorefter støtten løbende reduceres, efterhånden som de studerende opnår kompetencer til selv at klare de udfordringer, de møder.

Erfaring viser, at unge med psykiske lidelser ofte har behov for en mere gennemgribende og helhedsorienteret indsats for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse³. Ved siden af undervisningen tilrettelægges derfor et forløb på Fundamentet, hvor der løbende arbejdes med de unges mestring af de psykiske udfordringer, som måtte være til stede, ligesom de unge bliver tilknyttet en mentor og får tilbudt en frivillig studiementor, som kan hjælpe dem med at begå sig både fagligt og socialt på uddannelsen. Der er i projektet en forventning om, at denne kombination af ungdomsuddannelse og livsmestring kan hjælpe den unge til at gennemføre

en HF og få kompetencerne til at fortsætte videre i uddannelse og job.

Når unge lider af for eksempel angst, kan de i perioder have svært ved at have stabilt fremmøde til undervisning. Disse perioder kan enten medføre udmeldelse fra studiet på grund af for højt fravær, eller at eleven aldrig vender tilbage til klassen, fordi det føles svært at forklare årsagen til fraværet. Det har været projektets hypotese, at fremmødeundervisning kombineret med SIM-undervisning kan modvirke begge disse faldgruber. Eleven kan således i perioder følge undervisningen på Fundamentet eller derhjemme med støtte til gradvist at genoptage fremmødeundervisningen - uden at truslen om udmeldelse hviler over hovedet. SIM-undervisning skal i denne sammenhæng ses som et supplement til fremmødeundervisning og ikke som online-undervisning, hvor det er et alternativ til fremmødeundervisning.

Intro	2 ugers introforløb ved Fundamentet Introduktion til uddannelsen, herunder besøg på skolen
1. år	Ca. 23 timer på skoleskemaet om ugen. Ugentlige aktiviteter på Fundamentet og mulighed for en kort studietur.
2. år	Ca. 23 timer på skoleskemaet om ugen. Ugentlige aktiviteter på Fundamentet. Efter afslutning af andet år er du kvalificeret til at søge om optagelse på fx pædagoguddannelsen.
3. år	Ca. 23 timer på skoleskemaet om ugen. Efter afslutning af tredje år har du en adgangsgivende gymnasial uddannelse.

Figur 1: Uddannelsesforløbets opbygning

³ Socialstyrelsen (2023): Sammen på sporet – udvikling af forebyggende kommunale tilbud til psykisk sårbare unge. Slutevaluering. Rambøll.

Projektets mål er således at skabe en vej, hvor flere unge med psykiske udfordringer gennemfører en ungdomsuddannelse og både fagligt og menneskeligt bliver forberedte på at påbegynde en videregående uddannelse eller komme i beskæftigelse.

HF Fundamentet er en uddannelse, der retter sig mod psykisk sårbare unge, og målgruppen defineres derfor ud fra en række kriterier for psykiske udfordringer - primært angstrelaterede lidelser. Men der arbejdes samtidig med et krav om, at kursisterne har de nødvendige faglige forudsætninger for at starte på uddannelsen og er robuste nok til at kunne deltage i 23 ugentlige lektioner (som er kravet ift. at modtage SU) samt modtage støtte fra Fundamentet. Der opereres således med følgende primære og sekundære kriterier for målgruppen:

Primære kriterier: Unge med psykiske udfordringer i form af angst eller lignende diagnose med de fornødne faglige forudsætninger til at gennemføre en HF. Det vil sige, at kursisterne skal have den faglige standard til at kunne blive godkendt ved studievejledningen på HF. Samtidigt skal der som udgangspunkt være en grad af psykisk handicap, som gør, at kursisten er berettiget til SPS-midler. En myndighed skal have konstateret, at den unge har angst – eller en anden tilsvarende psykiske lidelser - som kan udløse SPS (specialpædagogisk støtte, som gives til studerende med en funktionsnedsættelse).

Sekundære kriterier: depression, personlighedsforstyrrelser, ADHD, autisme m.v. Kriteriet er medtaget, da mange unge med psykisk sygdom ofte også er diagnosticeret med andre psykiske lidelser, såsom depression eller personlighedsforstyrrelser. Det har fra starten af projektet været intentionen, at der i hver klasse kun skal være 5-6 kursister med mere end en diagnose. Erfaringerne har dog vist, at det har været svært at leve op til dette kriterie, da der blandt ansøgerne ses en høj frekvens af komorbiditet og andel af unge, der ikke er blevet diagnosticeret og behandlet for deres angst. Der er således flere unge end forventet, der har flere end en diagnose, og som på papiret har helt andre udfordringer, end de selv aktuelt oplever. Derudover har der generelt været stor søgning fra unge med andre diagnoser end angst. Læs mere om projektets målgruppe og rammerne for rekruttering i afsnit 5.1

Tabel 1: Adgangskriterier

2.1 Evaluerings formål

Formålet med evalueringen er at sammenfatte de erfaringer og resultater, som er opnået i HF Fundamentets første tre leveår.

Evalueringen er bygget op om projektets forandringsteori (jf. bilag 1), som sammenfatter indsatsens antagelser om sammenhæng mellem aktiviteter og resultater i forløbet. I forandringsteorien er der fokus på følgende tre overordnede resultatmål:

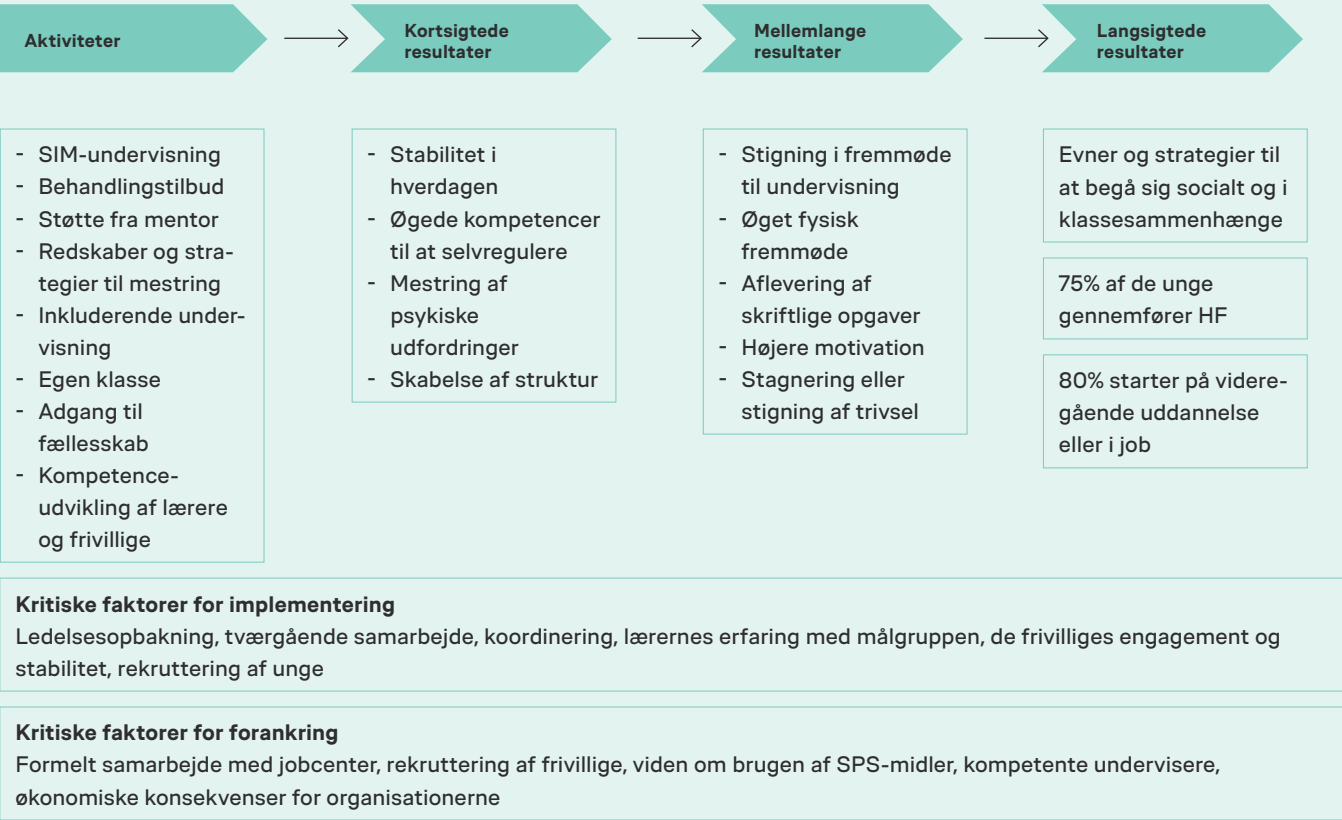
- De unge har evner og strategier til at begå sig i sociale sammenhænge
- De unge har evner og strategier til at trives i en classesammenhæng

- 75 % af de unge gennemfører HF enten som en fuld HF eller med de fag, der skal til for at søge videre i uddannelsen (fx professionsuddannelse)

Det har således været disse tre mål, der har været rettesnor for evalueringen. Til hvert af de tre resultatmål er knyttet en række kortsigtede og mellemlange procesmål (delmål), som tydeliggør de forventede trin, der vil være på vejen mod målet.

Udover resultatmålene for projektet, er der ligeledes en række kritiske faktorer for implementering og forankring, som er vurderet afgørende for projektets succes. I figur 2 ses en overordnet præ-

sentation af den forandringsteori, som blev udviklet i starten af projektperioden. Ved opstart af projektet er der på en workshop med deltagelse af undervisere, mentorer, projektleder og ledere udviklet en mere detaljeret forandrings-teori, som er genbesøgt på workshops en gang årligt i projektperioden (se bilag 1). Her har deltagerkreds været den samme som ovenfor, ligesom repræ-sentanter for kursisterne har deltaget med indlæg. Formålet med de afholdte workshops har været at vurdere, om der har været behov for justering i indsatsen og forandringsteorien.

Figur 2: Forandringsteori (simpel)

2.2 Evaluerings design og metode

Til belysning af projektets mål og resultater tager evalueringen afsæt i både kvantitative og kvalitative data, som tilsammen er med til at give et nuanceret billede af de erfaringer og resultater, som projektet har opnået.

Kvantitativt består datamaterialet dels af resultater fra den nationale elevtrivselsmåling (ETU), som i projektperioden er gennemført en gang årligt for kursisterne på fundamentholdene samt kursister på tre sammenlignelige profilhold fra Aarhus HF & VUC. Dels af oplysninger om fremmøde, frafald og karaktergennemsnit, som ligeledes sammenlignes med de andre profilhold samt

trivselsoplysninger, som indsamles via trivselsindekset WHO-5.

Som supplement til evalueringens egne data og analyser er der desuden inddraget et udsnit af Social- og Boligstyrelsens analyse af det budgetøkonomiske potentiale ved, at sårbare unge gennemfører HF. En undersøgelse der er blevet til i samarbejde med Lind Foundation og tager afsæt i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM). Læs nærmere herom i afsnit 3.6

Kvalitativt inddrages der både interviews med ledere, undervisere og mentorer samt mobiletnografi og fokusgruppeinterviews med kursisterne på HF Fun-

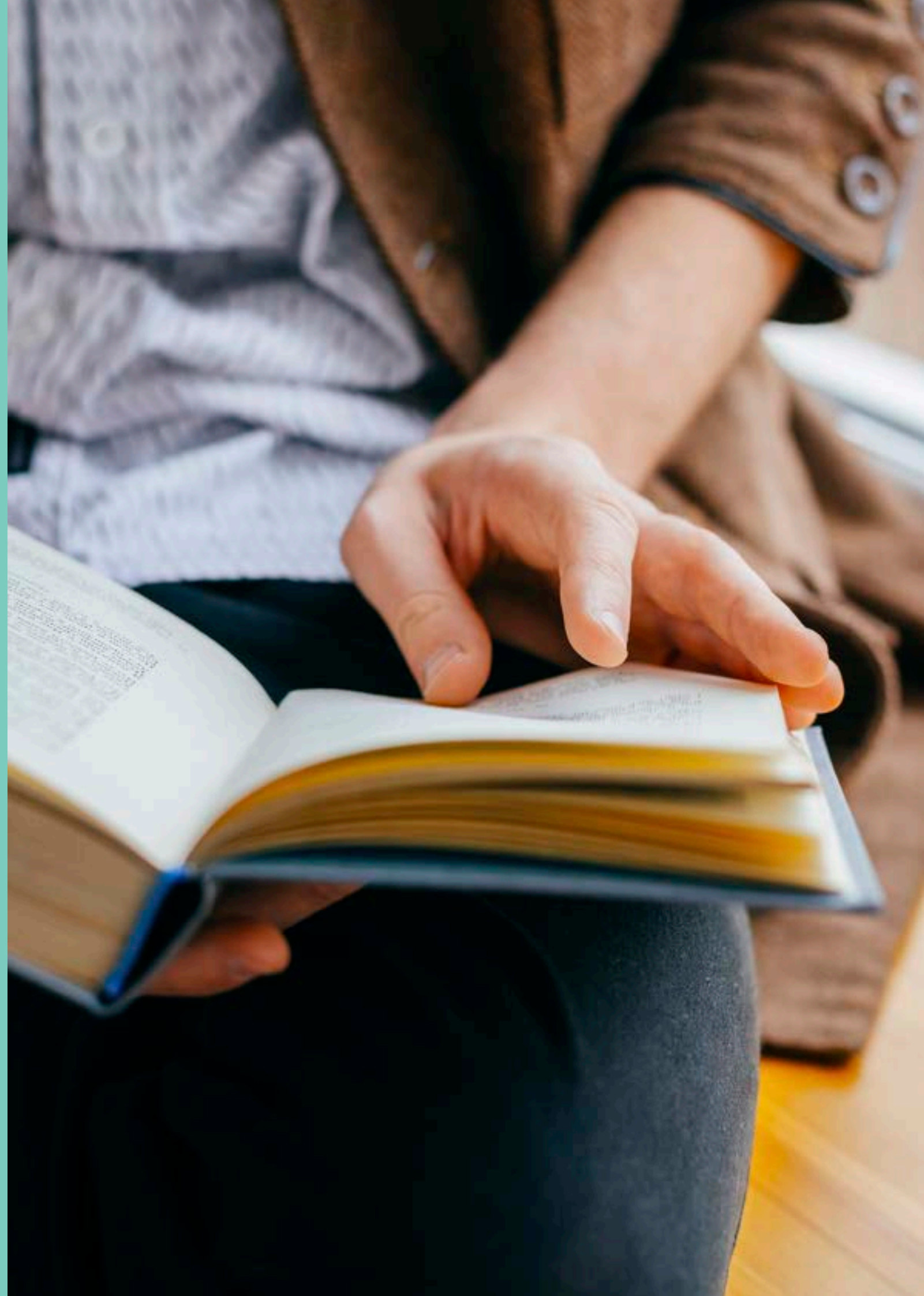
damentet. Via mobiletnografien er der en gang årligt indsamlet data fra kursisterne fra forløbets første hold (årgang 2021) over en periode på 14 dage. Her har de unge løbende modtaget spørgsmål om deres oplevelser på uddannelsen med henblik på at få et indblik i deres hverdag og ikke mindst afdække, hvad der kan hæmme og fremme deres deltagelse i og gennemførelse af uddannelsen. Den mobiletnografiske dataindsamling har efterfølgende dannet afsæt for fokusgruppeinterviews med kursister fra alle igangværende fundamenthold.

Læs mere om de enkelte dataindsamlingsmetoder i bilag 2.

En vej til uddannelse

3 En vej til uddannelse

En af projektets hovedmålsætninger er at udvikle et uddannelsesformat, der i højere grad hjælper psykisk sårbare unge til at få en ungdomsuddannelse og på sigt komme videre i uddannelse og job. I dette kapitel stiller vi skarpt på de indikatorer, som i forandringsteorien vurderes at have særlig betydning for de unges gennemførsel af uddannelsen på HF Fundamentet. Det drejer sig dels om deres motivation for og deltagelse i undervisningen, dels deres faglige kompetencer og vurdering af rammer og vilkår på uddannelsen. Tilsammen forhold, der kan bidrage til fastholdelse af de unge i forløbet og understøtte projektets målsætning om, at 75 % gennemfører uddannelsen.

Evalueringen viser i den henseende, at henholdsvis 71 % og 68 % på årgang 2021 og 2022 har afsluttet uddannelsens første to år, hvilket giver adgang til fx pædagoguddannelsen. Herudover har 14 kursister (58 %) fra årgang 2021 afsluttet uddannelsens tredje år med en HF-studentereksamen. Selvom gennemførselsandelen ikke helt når projektets målsætning på 75 %, er det fortsat et flot resultat, ikke mindst i lyset af, at psykisk sårbare unges gennemførsel af en ungdomsuddannelse ofte ligger betydeligt under gennemsnittet for andre unge.⁴

Særligt forløbets første hold (årgang 2021) har fra start følt sig meget motiverede og interesserede i skolearbejdet. Selv peger de unge på uddannelsens rummelige og inkluderende rammer som en stor hjælp til at fastholde dem i forløbet, ligesom gentagne oplevelser af succes på både uddannelsen og Fundamentet er med til at styrke deres tro på sig selv og andre. Resultaterne viser dog også, at de unge kan føle sig pressede af egne forventninger og krav, hvilket taler for en særlig opmærksomhed på dette område.

I forhold til fremmødet til undervisningen viser resultaterne et udsving hen over vinteren på første skoleår for årgang 2021, men ellers et nogenlunde stabilt fremmøde den resterende del af uddannelsen. En stabilitet som ikke mindst er interessant ift. overgangen til tredje skoleår, hvor kursisterne får valgfag med kursister fra andre hold, og der ikke længere er adgang til SIM-undervisning. Det til trods ligger fremmødeprocenten på tredje skoleår på 68-81% for årgang 2021. En indikation på, at målsætningen om at styrke kursisternes robusthed og evner til at mestre egne psykiske udfordringer i classesammenhænge er lykkes.

Overordnet set beskriver de unge, hvordan den samlede form på forløbet, herunder Fundamentets rolle, har mulig-gjort gentagne oplevelser af succes. Ifølge de unge har disse gentagne succesoplevelser haft afgørende betydning for, at de har kunnet fastholde deres deltagelse i uddannelsesforløbet og opbygge større tiltro til uddannelses-systemet. Samtidig peges der også på SIM-undervisningen som et positivt og afgørende tilbud i forhold til at fastholde de unge i uddannelsen, men der er også en opmærksomhed på, at det ikke skal ende som en sovepude i forhold til at styrke de unges kompetencer til at deltage i den fysiske undervisning.

Fagligt viser eksamensresultaterne, at kursisterne ligger på niveau med og til tider over både profilklasser og lands-gennemsnittet for HF.⁵

3.1 Motivation for deltagelse i undervisningsaktiviteter
Ser vi på resultaterne fra de gennemførte elevtrivselsmålinger, har forløbets første årgang (årgang 2021) som sagt været meget motiverede for uddannelsen med 47 %, der første skoleår har svaret 'helt enige' på spørgsmålet, om de føler sig motiverede af undervisningen, mens yderligere 33 % har svaret 'delvist

enige'. Et niveau, der har ligget nogen-lunde stabilt gennem hele uddannel-sesforløbet og betydeligt over niveauet af motivation i de to profilklasser, som også startede i 2021. Det samme gælder spørgsmålet om skolearbejdet, hvor en større andel af kursisterne fra HF Fun-damentet svarer 'helt enige' eller 'delvist enige' på spørgsmålet, om de laver deres skolearbejde, fordi det interesserer dem, end det gør sig gældende for profilklas-serne.

For de to efterfølgende årgange på HF Fundamentet (årgang 2022 og 2023), har motivationen for undervisningen og interessen for skolearbejdet ligget en smule lavere, men dog stadig på niveau med profilklasserne, der startede samme år. Årsagen til denne forskel skal formodentlig søges i, at kursisterne på årgang 2021 har været ældre ved studie-start, end det gør sig gældende for kur-sisterne på de to efterfølgende årgange. De har derfor været længere tid væk fra skolen, og HF Fundamentet ses for nogle som en sidste mulighed for en ungdomsuddannelse efter en række mislykkede forsøg på andre tilbud i uddannelsessystemet.

3.2 Fleksible rammer for undervisningen
Et af de centrale elementer i forløbet på HF Fundamentet er tilbuddet om at deltage i undervisningen både ved fysisk fremmøde og online deltagelse (SIM-undervisning). Tilbuddet gør sig gæl-dende de to første år af uddannelsen og

har til hensigt at skabe fleksible rammer for de unges deltagelse i uddannelsen, så de også kan fastholde deres faglige udvikling i perioder, hvor deres psykiske udfordringer gør det svært at komme afsted til undervisningen på skolen. Mål-sætningen er, at de unges fysiske frem-møde skal øges undervejs i uddannelsen i takt med, at de får styrket deres strate-gier og evner til at begå sig i en klasse-sammenhæng.

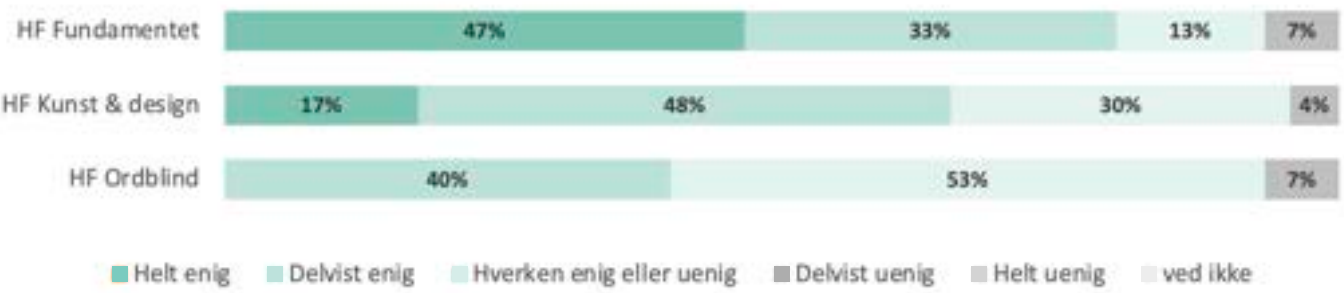
De unge nævner her en række forskellig-artede årsager til, at muligheden for del-tagelse i undervisningen online de første to år opleves som en forudsætning for at kunne gennemføre deres HF. Eksempel-vis nævnes her, at muligheden for del-tagelse online tillader den unge gradvist at vænne sig til strukturen og det sociale omkring at gå på en uddannelse, og heraf også for nogen, som en måde at få ro til at følge med fagligt. To unge beskriver deres oplevelser således:

"Hvis jeg ikke havde haft online sidste år, så var jeg droppet ud [...] Jeg oplevede, at jeg kunne blive sådan langsomt mere tilpas i at være i et klassemiljø uden, at det var for tæt på. Det der med, at jeg havde super meget angst for at være i skole og være i en klasse før. Så når jeg kunne have den der mellemvej, hvor jeg kunne tage lidt distance... så hjalp det med at dulme angsten. Og det gjorde, at det blev nemmere for mig at komme mere og mere fysisk uden at jeg skulle have den der angst, der gjorde, at jeg næsten ikke kunne være der."

"Inde på VUC, der er min krop bare fysisk virkelig bange hele tiden for at dø, hvilket er meget intenst at være i [...] Når jeg var fysisk i klassen [i begyn-delsen af HF], så fik jeg ingenting ud af undervisningen, så var det bare sådan ren overlevelse. Men når jeg sad der-hjemme eller heroppe [på Fundamen-tet] eller kunne sidde online, så fik jeg rent faktisk noget ud af det, og kunne følge med og kunne lære noget og kunne være med i opgaverne, og jeg følte, at jeg kunne tage viden til mig."

Muligheden for at minimere ens fravær uden fysisk at skulle være på skolen nævnes som særligt positiv i forhold til undervisningen online – herunder at den enkelte ikke føler sig presset til at skulle møde op fysisk på skolen, når vedkom-mende har det psykisk dårligt. De unge nævner også, at muligheden for at del-tage online for nogen opleves som en form for psykologisk trykthed, der gør, at de oftere møder fysisk op på skolen, fordi de ved, at de har muligheden for at gøre noget andet. Generelt påpeger flere af de unge, at muligheden for at deltage i undervisningen online anerken-der den unges potentiale for at kunne gennemføre en uddannelse trods per-sonlige og sociale udfordringer:

"Jeg synes, at det er rigtig ærgerligt at skulle blive smidt ud af en uddannelse, fordi jeg i en periode på nogle uger har det svært [og eksempelvis ikke har mulighed for at deltage i undervis-ningen ved fysisk fremmøde]. Når jeg måske resten af året faktisk klarer det rigtig godt."

Figur 3: Motivation for undervisningen på årgang 2021 (første skoleår)

⁴ KL (1. juni 2021): Ungdomsuddannelse blandt unge med psykiatriske diagnoser. Analysenotat. <https://www.kl.dk/media/ju4c5yua/ungdomsuddannelse-blandt-unge-med-psykiatriske-diagnoser.pdf>
⁵ Børne- og Undervisningsministeriet (14. november 2024): Eksamensresultater og karakterer på de gymnasiale uddannelser. <https://www.uvm.dk/statistik/gymnasiale-uddannelser/karakterer/karakterer-paa-de-gymnasiale-uddannelser>

”Vi er så godt med fagligt [i klassen]. Og det er så ærgerligt, hvis det skal være fraværet, der gør, at man [falder fra]. Fordi vi kan godt. Vi har bare brug for nogle andre forudsætninger for at kunne gøre det.”

Underviserne oplevede dog i starten, at tekniske udfordringer med SIM til tider kunne besværliggøre det at lave god undervisning. Tekniske sammenbrud og udfordringer skabte afbrydelser og tog tid - og kunne være en stressfaktor. Samtidig oplevede underviserne også, at det kunne skabe didaktiske dilemmaer at integrere SIM i undervisningen. Det kræver eksempelvis flere ressourcer at forholde sig til kursister både i klassen og online, og det kan være et dilemma, i hvilken grad underviserne skal bruge ressourcer på at aktivere og inddrage kursister, der deltager online, og i hvilken grad fokus skal være på de fysisk fremmødte.

Generelt er det sværere for underviserne at vurdere, om kursisterne derhjemme er fagligt aktive, og det drøftes til stadighed i hvilket omfang, det er underviser-nes ansvar at forsøge at sikre dette. Ift. underviser-nes indsats med at etablere en tryk relation til kursisten samt et rummeligt klassefællesskab, ses det desuden også som en barriere, når mange deltager hjemmefra.

”Det er simpelthen nemmere at etablere den relation eller formidle det, når de er sammen med dig fysisk i klassen, end hvis de sidder derhjemme og kigger på.” (underviser)

Underviserne oplever samtidig, at muligheden for at deltage i SIM-undervisningen til tider kan stå i vejen for, at de unge møder op til fremmødeundervis-

ning. Dette er ærgerligt, idet underviserne mener, at læringsudbyttet ved SIM er ringere. Der er derfor løbende drøftet og justeret i rammerne for at styrke progressionen i kursisternes fysisk fremmøde, ligesom forventninger til en progression fra deltagelse i SIM til deltagelse i klasseundervisning over tid er blevet meldt klarere ud til kursisterne.

3.3 Et inkluderende læringsmiljø
At skabe et inkluderende læringsmiljø for kursisterne er ligeledes en væsentlig forudsætning for succes i HF Fundamentet, hvor både undervisere og mentorer nævner, at mange af de unge har dårlige oplevelser med fra folkeskolen og andre ungdomsuddannelser, og de peger på, at det, at de unge får en god skoleoplevelse, er tæt forbundet med at nå i mål med projektet.

En god skoleoplevelse handler bl.a. om at opbygge en tryk relation, og fremhæves af underviserne som et vigtigt skridt på vejen til at sikre, at de unge får mod på at deltage aktivt i undervisningen. Dette kan imidlertid kræve en ekstra indsats, da mange af de unge kan fremstå mere tilbageholdende i relationen.

De unge i projektet har undervejs i forløbet beskrevet Fundamentet som et sted, der bidrager med en ”ro” og ”tryk-hed” og med et fællesskab og personale, som man kan ”stole på.” HF beskrives primært som en ”skole,” der til tider kan opleves ”kaotisk”. Men det er alligevel de unges oplevelse, at klasseværelset og klassens undervisere danner rammerne for et læringsmiljø, der ikke alene har fokus på det faglige, men også på at anerkende den enkeltes personlige og sociale mål med at komme på skolen. Ifølge de unge er denne kombination af

frirum og skole i HF Fundamentet med til at bane vejen for deres deltagelse i undervisningen:

”Jeg skulle gerne lære at kunne håndtere at være i et skolemiljø. Jeg har ikke så meget imod, at der ikke er et lige så trykt miljø [på skolen som på Fundamentet]. Her [på Fundamentet] er sådan et pusterum, og så i skolen er det sådan et sted, hvor jeg lærer at håndtere at sidde i klasselokalet, og alt sådan noget... så ja, jeg er rigtig glad for, at der er sådan det her lidt tryggere sted, som man kan trække sig tilbage til, men at jeg stadigvæk har muligheden for at presse mig selv ud og tage op i skolen og håndtere det læringsmiljø.” (kursist)

Overordnet set beskriver de unge, hvordan den samlede form på forløbet, herunder Fundamentets rolle, har muliggjort gentagne oplevelser af succes. Ifølge de unge er disse gentagne succesoplevelser netop dét, der har hjulpet dem til at fastholde deres deltagelse i uddannelsesforløbet samt opbygge større tiltro til uddannelsessystemet.

”Jeg har ligesom lært at stole på, at man bliver faktisk grebet... for mig, så er det meget stort at stole på, at når der er noget [galt], så kan jeg gå til nogen, [og] der bliver gjort noget ved det. Det bliver ikke bare ignoreret, og jeg får ikke bare at vide, at jeg skal gøre noget selv for at fikse det.”

”Det her er den første uddannelse, hvor jeg ikke føler mig nødsaget til at droppe ud. Jeg gav bare sådan op til sidst [i tidligere uddannelsesforløb], fordi jeg var sådan en [...] det er ikke muligt for mig at tage en uddannelse. Det fandt jeg mig nærmest til rette i...”

Det, at den tætte, helhedsorienterede og individuelt tilpassede støtte i projektet kan hjælpe til at opveje de vilkår og rammer, der udfordrer unge psykisk sårbare i en uddannelseskontekst, er da også noget af det, der af de professionelle i projektet opleves som et af projektets største succeser:

”[Den største succes] det er jo at se nogen, som har haft så ringe oplevelser med at gå i skole og tage uddannelse, faktisk lykkes med at tage et forløb, gå til eksamen og få ikke bare en eksamen, men også et godt resultat.” (underviser)

3.4 Rummelige og anerkendende undervisere
De unge beskriver især, hvordan ”rummelige” og ”inkluderende” rammer omkring undervisningen medvirker til at fastholde dem i deres uddannelsesforløb og til at mestre ikke alene de faglige aspekter, men også de personlige og sociale aspekter af at være en del af en klasse og en uddannelse. Netop inkluderende rammer for undervisningen er også et delmål for projektet, bl.a. med henblik på at øge motivationen for deltagelse i undervisningen samt det faglige niveau hos den enkelte.

De unge kredser her i deres udsagn omkring konkrete tiltag fra deres undervisere som værende ”inkluderende,” men også i høj grad omkring underviser-nes anerkendelse af den enkelte. I forhold til konkrete tiltag, der opleves som havende en positiv indvirkning på fastholdelse og på den enkeltes faglige udbytte (men også på de unges oplevelser af at lykkes og eksempelvis ikke blive ”presset”) nævnes fleksibilitet i forhold til afleveringstidspunkter og elementer, der skal afleveres; at de bliver adviseret om afleveringer i god tid; at

de i overvejende grad kan koncentrere sig om et eller få fag ad gangen; samt at deres undervisere er tydelige omkring rammerne for de opgaver, som de stiller, og hjælper de unge med at skabe struktur i deres arbejde.

I forhold til det mere anerkendelsesmæssige aspekt nævner de unge gentagne gange den måde, hvorpå de bliver mødt af deres undervisere som udslags-givende for at blive i deres uddannelsesforløb. De beskriver især, at det er vigtigt for dem at møde ”forståelse” fremfor mistro, hvis de eksempelvis ikke har været på skolen i længere tid, ikke kan deltage i undervisningen eller i dele af undervisningen på en given dag:

”I stedet for at komme hen og sige, ’hvorfor laver du det ikke?’ og sådan, ’gå tilbage til arbejdet,’ så er det, ’er du okay?’, ’er du lidt træt?’, ’har du brug for en pause?’-agtigt, og den slags ting, hvor de accepterer dét svar, man giver.”

”Man får det tilbage, at ’det er okay.’ Altså, det er jo faktisk det, der gør det hele, at de er forstående overfor det. At de ikke tænker, at man er doven, at man bare ikke gider... fordi den har man jo hørt før.”

De unge peger altså både på en række konkrete tiltag, men også især på et anerkendelselement som udslags-givende for deres oplevelser af, at rammerne for undervisningen er ”inkluderende”, og at de hermed har en oplevelse af at blive støttet i at blive fastholdt i deres uddannelsesforløb.

Underviserne er også bevidste om, hvor stor betydning det har at styrke de unges tro på sig selv og egne evner (self-efficacy). Her peger underviser-

ne blandt andet på, at de unge for alvor begynder at øve sig i at mestre, når de selv tror på, at de vil kunne lykkedes. Ifølge lærerne er det understøttende for denne følelse af selvtillid, at de møder kursisterne med anerkendelse og positive forventninger.

”Hvis du ikke føler, du er god nok, og hvis du mangler selvtillid, så kan det jo være lige meget, men når man begynder at få den selvtillid, så begynder man også at lægge nogle kræfter i det. Og det så jeg for rigtig mange på det hold [årgang 2021], altså. Det var virkelig fedt at se det løft [...] Det er vejen, det er bottom up. Det er simpelthen den måde, at vi kan få dem i gang med at få en evne til at bruge værktøjerne til læring” (underviser)

3.5 Fremmøde til undervisning
Det har fra start været en ambition i projektet, at kursisternes fysiske fremmøde skal øges undervejs i uddannelsen, hvilket både knytter an til målet om, at de unge opnår evner og strategier til at begå sig i sociale sammenhænge og trives i klassesammenhæng, og til det mere langsigtede mål om at klæde de unge på til videre uddannelse og job. De unges fremmøde til undervisningen har derfor været en af de gennemgående indikatorer, som er fulgt undervejs i den løbende evaluering og opsamling i projektet.

Her viser opgørelsen af fremmødet for årgang 2021 en vis variation undervejs i uddannelsen. Særligt på første år ses et udsving ift. fremmødet i vintermånederne, hvor det fysiske fremmøde fra december til februar lå relativt lavt på mellem 25 % og 33 % - mens det samlede fremmøde lå mellem 61% og 69 % (jf. figur 4). Til sammenligning lå den samme

andel for profilklasserne på mellem 73 % og 87 % i samme periode. Det er dog lykkes undervejs i forløbet at rette op på fremmødet og på andet skoleår ses en mere stabil fremmødeprocent til den fysiske undervisning på mellem 43 % og 64 %.

Særligt positivt viser figur 4 også, at kursisterne på sidste skoleår fastholder deres samlede fremmødeprocent til trods for, at undervisningen på tredje år foregår uden mulighed for online deltagelse og i flere sammenhænge på valgfag med kursister fra andre hold. Her peger flere af de unge blandt andet på, at den positive oplevelse med fællesskabet i klassen i de første to år af deres forløb, har styrket dem i at kunne indgå positivt i andre fællesskaber, og heraf, hvordan de oplever gradvist at have opnået evnen til mere generelt at kunne begå sig i sociale sammenhænge, og trives i en klassesammenhæng. To af de unge beskriver således:

”Mange [af kursisterne på ordinære vilkår] er jo faktisk helt alene. Det, synes jeg, har været meget lærerigt i forhold til at turde gå ud i verden på en eller anden måde, fordi det har jeg været meget bange for. At skulle konfronteres med nye ting, men ja at huske, at de andre [på ordinære vilkår], de har jo selvfølgelig også skulle konfrontere sig med nye ting.”

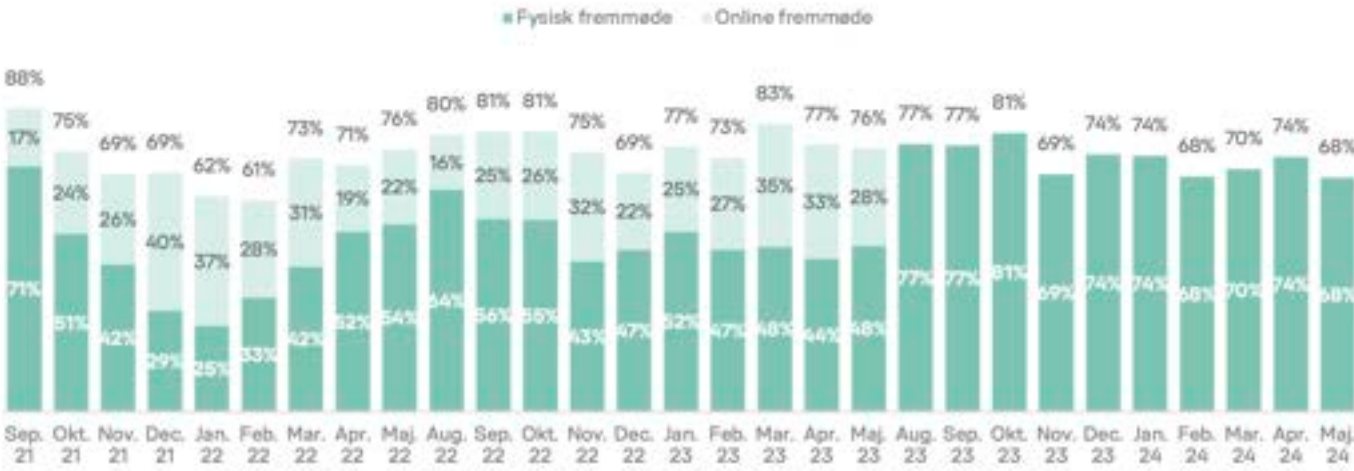
”Jeg tror også, at det har været enormt vigtigt, at man konfronterer sig med den virkelige verden i gåseøjne udenfor [...]. Jeg tror, at de fleste af os drømmer om at kunne gøre noget bagefter, og der skal man jo på en eller anden måde ud og møde mennesker på en anden måde, end vi har gjort det her.”

Mens mange har været trygge på de nye hold, har det at starte på nye hold også forstærket den sociale usikkerhed og gjort det svært for nogle at møde op.

”På valghold der kan det være en udfordring, og der kan man også se sort på hvidt, at fraværet i de fag, der ikke er på grundholdet, kan være markant højere [...] ikke det samlede fravær nej, men man kan se [det på] fraværet i de fag, der ikke er på grundklassen [er højere]” (mentor)

Trods et umiddelbart positivt resultat ift. fremmødeandelen er der således fortsat brug for stilladsering af nogle kursister ift. at fastholde fremmødet på tredje år. Mange har ifølge mentorer og studievejleder fortalt om deres sociale angst til underviserne, nogle også til nye klassekammerater, for at sikre, at underviserne forstår, når de ikke møder op. Dette har primært været positivt og givtigt for de unge at gøre.

”De italesætter overfor mig, at de vil så nødig have, at underviseren tænker, at det er ham/hende eller faget som, det er galt med” (mentor)

Figur 4: Fremmøde til undervisningen (årgang 2021)

Ser vi på fremmødet på tværs af de tre årgange på HF Fundamentet, viser figur 5, at det samlede fremmøde for årgang 2022 og 2023 har ligget højere på første skoleår, end det gjorde for årgang 2021, ligesom der generelt ses et mere stabilt fremmøde til undervisningen hen over året. Dog ses der også for årgang 2022 et fald i det fysiske fremmøde hen over vintermånederne på første skoleår. Dog ikke i samme omfang, som det gjorde sig gældende for årgang 2021.

Ser vi bort fra udsvinget for årgang 2021 på første skoleår, ligger fremmødeprocenten for fundamentholdene mellem 69 % og 88 %. Et niveau, der ligger en smule under men tæt på den tilsvarende fremmødeprocent i profilklasserne og for HF på landsplan. For sidstnævnte lå

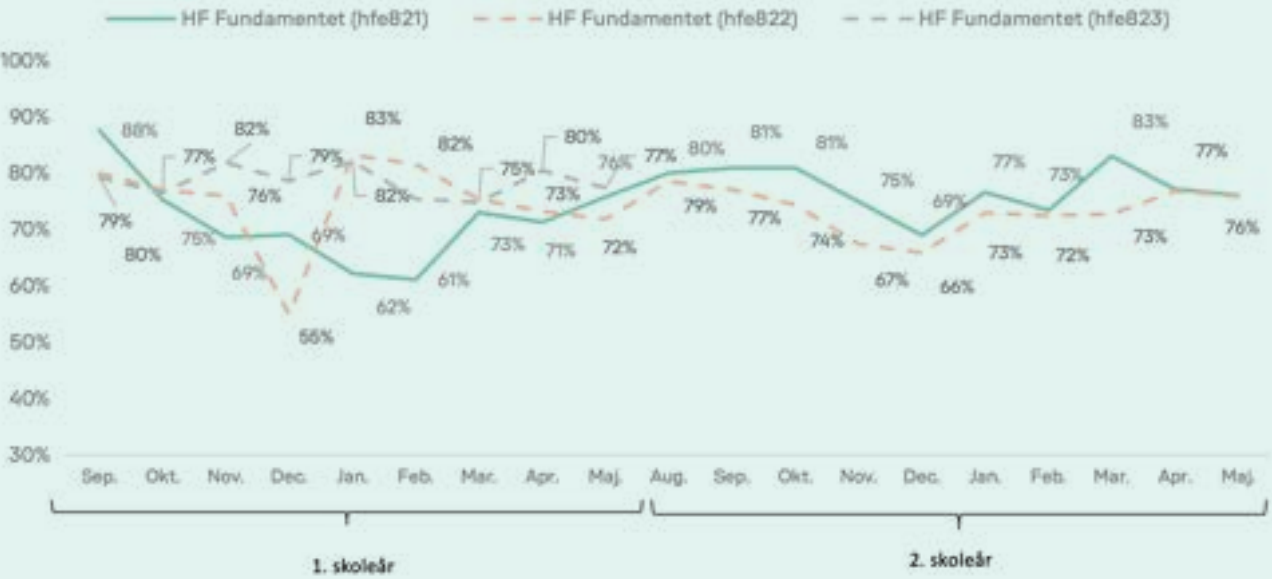
fremmødeprocenten på mellem 76 % og 89 % i skoleåret 2023/24.⁶

Projektet er således lykkes med at sikre et nogenlunde stabilt fremmøde for de unge i undervisningen, om end resultatet ikke viser en øget deltagelse i den fysiske undervisning, som ønsket fra projektets start. Fastholdelsen af fremmødeniveauet for årgang 2021 på tredje skoleår er dog en indikation på, at projektet er lykkes med sin målsætning om at styrke og fastholde de unges evner og motivation for at deltage i undervisningen og trives klassesammenhænge.

3.6 Gennemførselsgrad

Fastholdelse i uddannelsen er et af projektets overordnede målsætninger med en ambition om, at 75 % af de unge

gennemfører. Det er et ambitiøst mål for målgruppen, eftersom den normale gennemførselsgrad for HF-enkeltfag på landsplan de seneste år har ligget på 74%-79%, og andelen af psykisk sårbare unge, der gennemfører en uddannelse generelt, ligger meget lavere end for øvrige unge.⁷ Når målet alligevel er sat så højt, er det både begrundet i et ønske om at sikre et økonomisk bæredygtigt format, som vil kunne løbe rundt efter projektperiodens afslutning (læs mere herom i afsnit 5.5) og en ambition om, at forløbets støtteforanstaltninger kunne bidrage til at styrke de unges mestring af både personlige og faglige udfordringer i tilstrækkelig grad til at fastholde dem i uddannelsen.

Figur 5: Fremmøde til undervisning de første to skoleår - sammenligning af de tre årgange

⁶ Børne- og Undervisningsministeriet: Statistisk for elevfravær på gymnasiale uddannelser. uddannelsesstatistik.dk

⁷ KL (1. juni 2021): Ungdomsuddannelse blandt unge med psykiatriske diagnoser. Analysenotat. <https://www.kl.dk/media/ju4c5yua/ungdomsuddannelse-blandt-unge-med-psykiatriske-diagnoser.pdf>
og Børne- og Undervisningsministeriets uddannelsesstatistik: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1921.aspx>

Da det er muligt for kursisterne at stoppe på HF Fundamentet efter to år på uddannelsen for i stedet at søge ind på fx pædagoguddannelsen eller færdiggøre HF via enkeltfag, er nedenstående opgørelse af kursisternes gennemførsel af uddannelsen (jf. figur 6) opgjort ift. andel kursister indskrevet på uddannelsen ved afslutning af andet skoleår. Her ses for årgang 2021 og årgang 2022 en gennemførselsgrad på henholdsvis 71 % og 68 %. En andel som ligger tæt på målsætningen på 75 %. Som figur 6 viser, er der da heller ikke tale om en lav gennemførselsgrad, når resultatet sammenlignes med profilklasserne på de to årgange. Her ligger fundamentholdene nogenlunde i midten, hvad angår gennemførselsgrad på de to årgange.

På årgang 2023 er der efter første skoleår fortsat indskrevet 85 % af de kursister, som startede på uddannelsen i sommeren 2023.

Ved overgangen til tredje skoleår er der på årgang 2021 og 2022 fire kursister,

der har valgt at stoppe på uddannelsen efter andet skoleår, hvilket betyder, at antallet af kursister på de to årgange ved start på tredje skoleår lå på henholdsvis 14 og 16. Heraf gennemførte alle 14 kursister på årgang 2021 tredje skoleår og afsluttede forløbet med en fuld HF-uddannelse i sommeren 2024.

Ser vi på frafaldstendenserne undervejs i studiet ses en forskel på årgang 2021 og 2022 (jf. figur 7 og 8). Hvor frafaldet på årgang 2021 er sket i ryk og primært på første skoleår samt ifm. overgangen imellem de enkelte skoleår, er frafaldet foregået mere løbende på årgang 2022. Med samme resultat ved afslutning af andet skoleår, hvor der har været 17 kursister tilbage på begge årgange.

Forklaringen på forskellen i frafaldstendensen skal formodentlig søges i ændrede rammer for rekruttering undervejs i projektet. Her har erfaringerne fra rekrutteringen til årgang 2021 blandt andet bidraget med værdifuld viden til

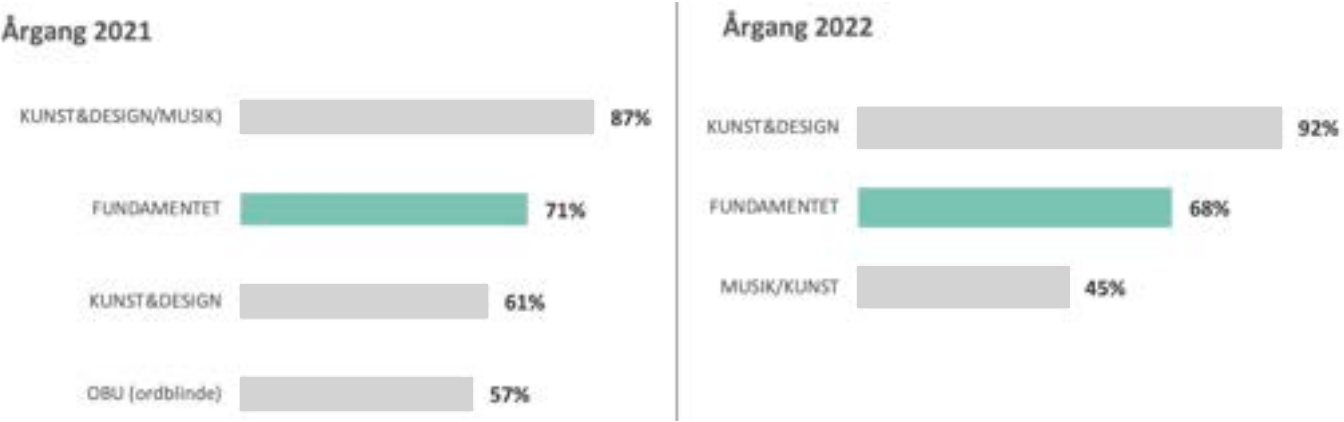
rekruttering af de efterfølgende årgange. Med det løbende frafald på årgang 2022 kan det dog være relevant at undersøge årsagerne hertil nærmere, ikke mindst ift. de kursister, der falder fra kort tid før afslutning af andet skoleår.

Afslutning af HF Fundamentet efter andet skoleår

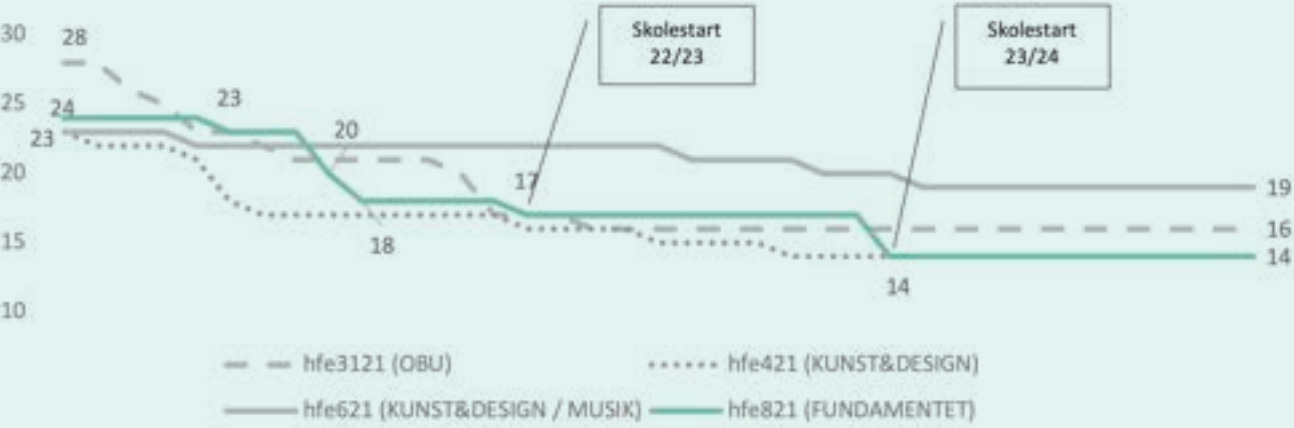
Status for de fire kursister på årgang 2021 og 2022, der er stoppet på HF Fundamentet efter andet skoleår er følgende:

- 3 stoppede med henblik på at læse videre på anden uddannelse
- 1 stoppede uden andre uddannelsesplaner men med ønske om at arbejde, mens fremtidige uddannelsesplaner blev afklaret.

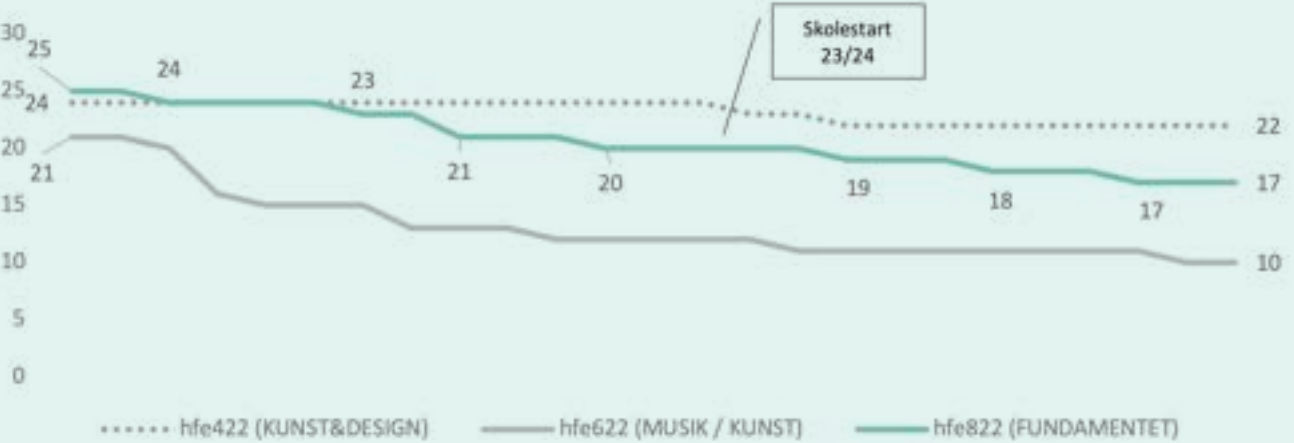
Ud over ovenstående er der ligeledes kursister, der har valgt enkeltfag på deres tredje år, da det er tilstrækkeligt for optag på den uddannelse, som de vil søge videre ind på.

Figur 6: Andel kursister der har gennemført de to første år på HF Fundamentet

Figur 7: Antal indskrevne på uddannelsen over tid (årgang 2021)

Figur 8: Antal indskrevne på uddannelsen over tid (årgang 2022)

Af elevtrivselsmålingerne fremgår det, at det primært er sociale og personlige årsager, som kan få de unge til at overveje at stoppe på uddannelsen, hvilket også harmonerer med de tilbagemeldinger, der er givet fra kursister, der er stoppet på uddannelsen før tid. Generelt har det været en god oplevelse for dem

at gå på HF Fundamentet, og de har haft gode relationer til deres medstuderende, mentorer, studiementorer og undervisere, men for nogle har private omstændigheder og omfanget af deres psykiske udfordringer gjort det nødvendigt at stoppe eller tage en pause fra uddannelsen.

”Vi har jo nogen, der har så voldsom en belastningsgrad og så stor en funktionsnedsættelse, at det tager så mange kræfter at skulle være i skole i så mange timer”. (projektleder)

DET BUDGETØKONOMISK POTENTIALE NÅR SÅRBARE OG UDSATTE UNGE GENNEMFØRER EN HF-uddannelse

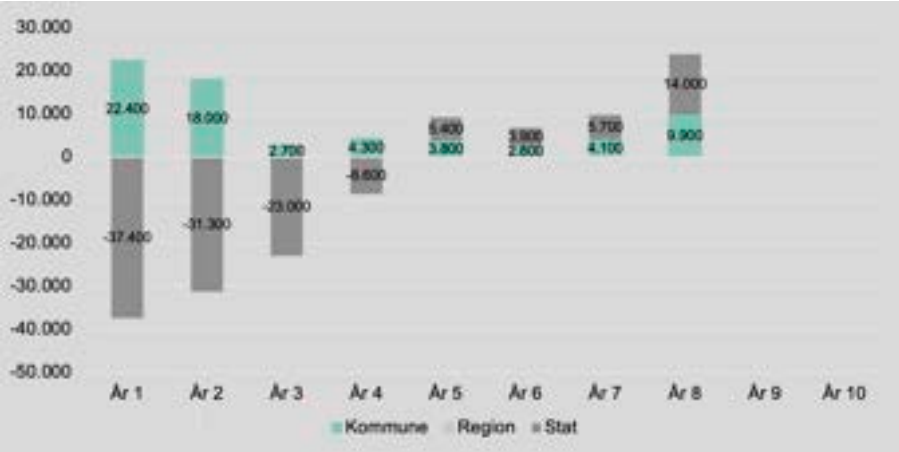
Social- og Boligstyrelsen har udarbejdet en analyse af det budgetøkonomiske potentiale ved, at sårbare og udsatte unge gennemfører en HF-uddannelse. Analysen er udarbejdet i samarbejde med Lind Foundation.

Det fulde notat kan tilgås på den Socialøkonomiske Investeringsmodels (SØM's) erfaringsdatabase: www.social.dk/tvaergaaende/soem/erfaringsdatabase

Analysen sammenholder brugen af offentlige ydelser for unge, der gennemfører en HF-uddannelse, med unge, som ikke gennemfører en HF-uddannelse eller anden ungdomsuddannelse. Begge grupper af unge opfylder kriterierne for optagelse på en klasse i HF Fundamentet. Analysen omfatter dermed ikke de unge, der faktisk har gået eller går på HF Fundamentet, men benytter derimod registerdata fra Danmarks Statistik, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Sundhedsdatastyrelsen til at finde en målgruppe, der ligner målgruppen for HF Fundament. Analysen medtager kun konsekvenser, der opfylder Social- og Boligstyrelsens krav om statistisk sikkerhed (Bonferroni-korrigeret signifikansniveau).

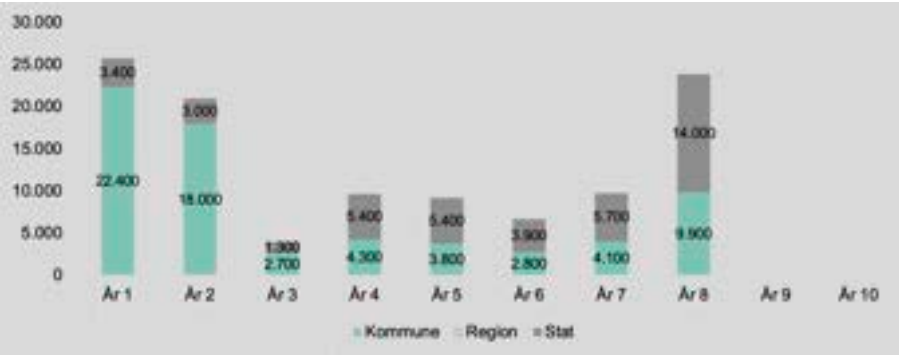
De unge, der gennemfører en HF, fortsætter i højere grad på en uddannelse

Analysen identificerer en budgetøkonomisk merudgift på ca. 10.000 kr. pr. person (2024-prisniveau) ved at sårbare og udsatte unge gennemfører en HF-uddannelse. Denne merudgift skabes af øgede udgifter som følge af, at de unge, der gennemfører en HF-uddannelse, i højere grad fortsætter i uddannelse, hvilket overstiger besparelserne på andre områder. En merudgift til uddannelse må dog betragtes som positiv investering i de unges fremtid.

Det budgetøkonomiske potentiale over 10 år er 100.000 kr. pr. person
Når der ses bort fra de øgede udgifter til uddannelse, opnås der en samlet budgetøkonomisk gevinst på knap 100.000 kr. pr. person (2024-prisniveau) over en 10-årig periode for det offentlige budget. Gevinsterne er størst i de første to år efter, at den unge har gennemført en HF-uddannelse, men stiger igen efter otte år.

HF Fundamentet vil i samarbejde med Lind Foundation fremover gennemføre yderligere analyser af elevernes trivsel samt udarbejde et skøn for det fulde samfundsøkonomiske potentiale baseret på de elever, der har gået eller er opstartet på HF Fundamentet.

3.7 Faglige kvalifikationer

Kursisternes karaktergennemsnit er i projektet anvendt som en indikator for, om de faglige kompetencer er til stede for at gennemføre uddannelsen. Der har således ikke været en målsætning om et særligt karaktergennemsnit, som kursisterne skulle opnå på deres uddannelse.

Generelt har opgørelsen af karaktergennemsnit for kursisterne fra HF Fundamentet vist et niveau, der ligger på linje med de profilklasser, der er sammenlignet med. Dog har der været en variation imellem årgangene, hvor årgang 2023 ved deres første eksaminer i sommeren 2023 havde et gennemsnit på 6,2, mens det tilsvarende gennemsnit for årgang 2022 har ligget på mellem 8,1 og 8,4 ved de tre eksamensrunder, de har deltaget i. For årgang 2021 har karaktergennemsnittet gennem uddannelsen ligget på mellem 6,1 og 7,4. Til sammenligning har karaktergennemsnittet for HF på landsplan ligget på 6,1-6,3.⁸

Resultaterne fra elevtrivselsmålingen viser i øvrigt, at kursisternes egen oplevelse af faglige fremskridt ligeledes ligger på niveau med profilklasserne eller over. Særligt kursisterne på årgang 2021 har gennem hele deres uddannelsesforløb givet udtryk for en positiv oplevelse af egne faglige fremskridt med mellem 67 % og 100 %, der er 'helt enige' eller 'delvist enige' i, at de har gjort gode faglige fremskridt i skolen.

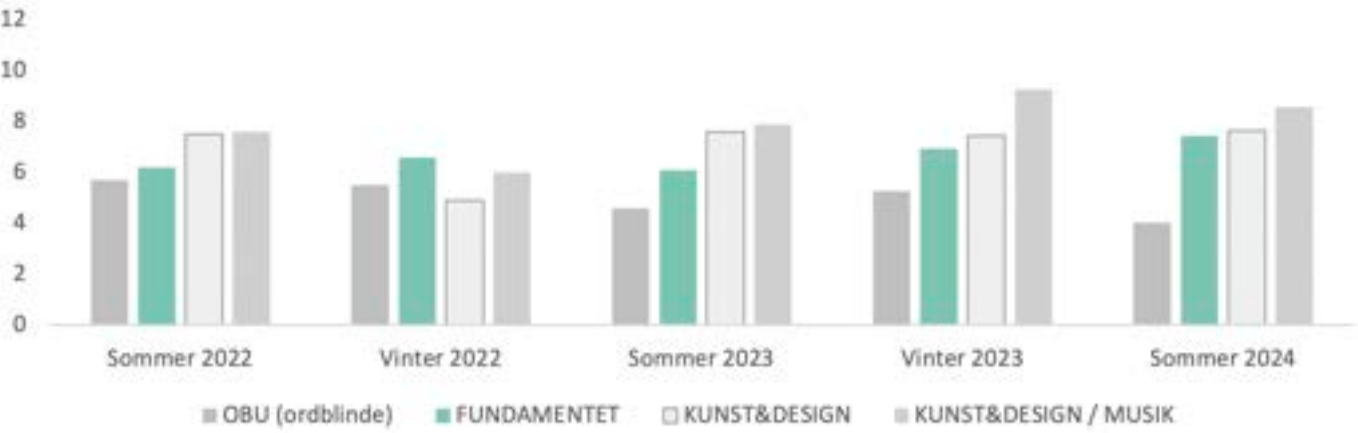
Der er således intet, der indikerer, at det er de faglige kompetencer, der udfordrer kursisterne.

3.8 Oplevelse af pres

Med undtagelse af enkelte udsving, giver kursisterne generelt ikke udtryk for at føle sig mere pressede i skolen end kursisterne fra profilklasserne. Adspurg om mere konkrete årsager til at opleve sig presset, viser elevtrivselsmålingen dog, at kursisterne fra HF Fundamentet i højere grad end kursisterne på profilklasserne føler sig pressede af egne krav

og forventninger. Et pres der holder ved gennem hele uddannelsen. Evalueringen giver ikke et entydigt svar på, hvad årsagerne er hertil, men en del af forklaringen kan ligge i de nederlag, som kursisterne tidligere har haft i skole-systemet og deres oplevelsen af HF Fundamentet som sidste chance for at lykkes (jf. afsnit 3.3).

Besvarelserne fra årgang 2021 viser ligeledes en oplevelse af stigende pres fra lektier og karakterer undervejs i uddannelsesforløbet, mens oplevelsen af pres fra lektier og karakterer falder fra første til andet skoleår for årgang 2022. En mulig forklaring herpå kan være ovenstående faglige resultater, hvor kursisterne på årgang 2022 er blevet bekræftet i deres faglige viden og kompetencer ved vinterens og sommerens eksamener.

Figur 9: Karaktergennemsnit (årgang 2021)

⁸ Danske Gymnasier (25. februar 2023). Fuldførelse og karakterer. <https://danskegymnasier.dk/fracald-og-karakterer/>

Figur 10: Oplevelse af pres undervejs i studiet (årgang 2021)

Mestring af personlige, sociale og faglige udfordringer

4 Mestring af personlige, sociale og faglige udfordringer

At styrke de unges mestring af egne personlige, sociale og faglige udfordringer er et af fokusområderne i HF Fundamentet, både for at styrke de unges mulighed for at begå sig på uddannelsen og for at fremme deres potentiale for at stå på egne ben i et senere uddannelsesforløb eller job.

I dette afsnit vil vi derfor stille skarpt på de to mål, som omhandler de unges tilegnelse af redskaber til at begå sig socialt og i klassesammenhænge. Det vil blandt andet ske med afsæt i de unges egne udsagn fra mobiletnografi og fokusgruppeinterviews samt spørgsmål fra den nationale elevtrivselsmåling, WHO-5 og interviews med ledere, undervisere og frivillige fra Fundamentet.

Som antydning i afsnit 3.3 ser de unge det som en klar styrke at være tilknyttet både Aarhus HF & VUC og Fundamentet, og at de to steder i fællesskab og hver for sig tillader, at de øver sig i at mestre såvel personlige som sociale og faglige kompetencer. Begge steder opleves der et rummeligt og inkluderende miljø, som er med til at styrke de unges tro på sig selv, ligesom en række konkrete redskaber har støttet dem i at skabe struktur omkring deres hverdag og skolearbejde. En oplevelse som understøttes af mentorerne, som ser en positiv udvikling i forhold til de unges mestring af strategier til at håndtere deres psykiske udfordringer både socialt og i klassesammenhænge.

Klassefællesskabet er gennem hele projektperioden blevet fremhævet som en væsentlig faktor for fastholdelse i forløbet. Her oplever de unge at blive mødt med både forståelse og respekt fra deres klassekammerater og et stærkt sammenhold. Introduktionsforløbet og klassens time på Fundamentet nævnes i den sammenhæng som vigtige elementer for en god start på forløbet og et sted, hvor kursisterne kan dele og spejle sig i hinandens situationer, hvilket har bidraget til at styrke samhørigheden på holdene.

Trivselsmæssigt viser resultaterne fra de gennemførte WHO-5-målinger, at særligt søvn kan udgøre en barriere for at deltage i undervisningen særligt for årgang 2022 og 2023, hvor henholdsvis 72 % og 69% giver udtryk for, at de mindre end halvdelen af tiden vågner friske og veludhvilede. En udfordring som man er opmærksom på i uddannelsen, hvor det blandt andet overvejes at tilbyde søvnforløb som en del af tilbuddene på Fundamentet.

4.1 Sammenhold og tryghed

Et delmål for projektet er, at de unge opbygger evnen til positiv relationsdannelse samt får evner og strategier til at begå sig i sociale sammenhænge. Undervisere og mentorer observerer, at mange af de unge i udgangspunktet godt kan danne relationer, men at de har en stor usikkerhed eller endda social angst i mødet med andre. Denne

usikkerhed synes ifølge mentorerne for mange at have været aftaget gennem projektet.

”Det er sådan et generelt udviklingspunkt for rigtig mange, at de har fornemmelse af, at deres selvværdsfølelse er blevet højnet. En tiltro til egen handlekraft eller måske en tiltro til, at [deres] deltagelse bliver etableret vellykket. Det, synes jeg faktisk, er etableret, [og er det] vigtigste hovedpunkt, som jeg ser det, som forudsætning for at turde indgå i nye fællesskaber, nye handle-sammenhænge.” (mentor)

Mentorerne fremhæver, at de sociale relationer, de unge opbygger på holdet, netop er væsentlige for deres fastholdelse og deltagelse i undervisningen.

De unge beskriver samtidig ”sammenholdet” og ”trygheden” i deres klasser, som en forudsætning for at øge tiltroen både til egne og andres formåen. De nævner her, at de i begyndelsen af deres uddannelsesforløb til tider oplevede dette som svært, bl.a. fordi de hver især havde meget forskellige behov og udfordringer – herunder udfordringer med at indgå i og afkode sociale sammenhænge.

Helt konkret nævner de unge især det 2 uger lange introduktionsforløb i forbindelse med opstarten på HF, samt klassens time, der afholdes løbende på Fundamentet, som to elementer, der

bidrager positivt til at skabe sammenhold og tryghed i klassen (læs mere herom i afsnit 5.2). Om introduktionsforløbet lægger de studerende særligt vægt på, at de fik lov til at lære hinanden at kende, inden de skulle i gang med selve undervisningen, samt at der var aktiviteter, som alle kunne deltage i. De nævnte også muligheden for at dele deres personlige udfordringer med hinanden på et tidligt tidspunkt som særlig positivt.

Netop oplevelsen af at kunne dele, opnå og udvise forståelse for hinandens situationer og udfordringer står for de unge som centralt for et godt sammenhold i deres klasser. En af de unge udtaler:

”Vi er godt sammensat. Vi kan ’være,’ og vi skal ikke gemme på noget. Vi er nogle mennesker, der har oplevet nogle ting, der gør, at vi har rigtigt meget forståelse for hinanden, og det skaber en helt vild tryghed, som jeg i hvert fald aldrig har oplevet før.”

Generelt beskriver de unge, at netop, fordi alle har ”udfordringer”, der tidligere har resulteret i, at de fleste har oplevet

at skille sig ud i en klassesammenhæng, er der grobund for et mere rummeligt fællesskab, end de har været vant til fra tidligere.

Oplevelsen af fællesskab kommer også til udtryk i elevtrivselsmålingen, hvor mellem 90 % og 100 % på de tre årgange har svaret, at de er ’delvist enige’ eller ’helt enige’ i, at stemningen i klassen er præget af forståelse og respekt for hinanden, ligesom mellem 76 % og 100 % peger på, at de er ’helt’ eller ’delvist enige’, i, at de er glade for deres klasse og kommer godt ud af det med deres klassekammerater. For kursisterne på årgang 2021 har andelen ligget på 100 % på begge spørgsmål alle tre skoleår, hvilket indikerer et helt særligt fællesskab.

Der har dog også undervejs i projektet været enkelte kursister, der har givet udtryk for, at de ’tit’ eller ’meget tit’ har følt sig ensomme i skolen, hvilket der har været en særlig opmærksomhed på i den løbende opsamling på projektet, ikke mindst blandt undervisere, mentorer og studievejledere, da sammenholdet og fællesskabet i klassen netop har vist sig

at være et stærkt stillads for fastholdelse af de unge i uddannelsen.

4.2 At kunne begå sig socialt og i klassesammenhænge

Et af projektets selvstændige mål har været, at de unge undervejs i forløbet skulle opbygge evner og strategier til at begå sig i sociale sammenhænge og trives i klassesammenhænge. Her oplever mentorerne ”en stor udvikling hos langt de fleste” af de unge i forhold til blandt andet angsthåndtering.

”Jeg tror også, der er mange, der bliver bedre til at se angsten lidt ude fra eller adskille sig fra angsten eller sådan hæve sig lidt op i helikopterperspektiv og kigge ned på det, hvor de lærer den bedre at kende.” (mentor)

Strategier til håndtering af angst fremstår ifølge undviserne som væsentlige for at kunne deltage i undervisning. Selv om undviserne fremhæver, at nogle kursister er stoppet, fordi angstreguleringen i klasserummet blev for overvældende, fremhæver de også, at mange har udviklet sig positivt her.

”Min oplevelse er, at der er mange, der har [...] nemmere ved at klare, når de får det svært og så faktisk blive på skolen og ikke tage hjem.” (underviser)

Angstregulering tematiseres desuden løbende i klassen, hvor underviserne opfordrer til at blive i klassen på trods.

”Vi har også en dialog med dem i undervisningen [...] hvor vi så, når vi lærer dem lidt mere bedre at kende, kan sige til dem ”Prøv lige at se, om du kan blive til pausen.” Og det kan man jo ikke i starten. Det kan man, når man har lært dem bedre at kende. Der er sådan en on going-dialog, synes jeg, med de kursister. Især de kursister man har et lidt tættere forhold til [...]” (underviser)

En indikation på succes i forhold til at styrke de unges mestring og brug af strategier til at håndtere egen angsten, kan ses i kursisternes overgang til valghold på tredje skoleår (jf. afsnit 3.5), hvilket for mange af kursisterne på årgang 2021 foregik udramatisk.

4.3 Rummelige fællesskaber giver tro og evner til at modstå udfordringer

Generelt beskriver de unge, hvordan det ”rummelige” fællesskab, som de oplever i deres klasser, bidrager til en voksende evne til at kunne modstå udfordringer, når de opstår. To unge beskriver dette således:

”Med [min diagnose] er det, der sker, at det blusser op nogle gange lidt uventet. Altså, det er første gang jeg har haft en episode i skolen og stadig har villet tage af sted næste morgen, selvom jeg har været nødsaget til at tage hjem og haft det virkelig dårligt. [...] Jeg ser det i øjnene, og jeg kommer videre, og det er der plads til at sige til de andre, at det, der skete i går, var virkelig hårdt for mig, men jeg er her i dag. Det har virkelig hjulpet mig at føle mig mere tryk med klassen.”

”Generelt når problemer er opstået, så har jeg aldrig endnu her følt, at der ikke vil være en løsning eller sådan, så på den måde, at de ting, der har været hårde, har ikke føltes umulige.”

Overordnet set beskriver de unge, hvordan det ”sociale” og ”fællesskabet” er to af de elementer, som de er mest ”glade for” og ”stolte af” at være en del af i deres forløb på HF Fundamentet sammenstillet med tidligere uddannelsesforløb – og at de to elementer bidrager særligt til, at de fastholder deres forløb trods eventuelle opståede udfordringer undervejs.

Selv på tredje skoleår, hvor de unge i højere grad deltager i undervisning på valghold med kursister fra andre hold, fremhæves fællesskabet i klassen som centralt. En af de unge beskriver den fortsatte oplevelse af at indgå i fællesskabet i klassen sådan:

”Jeg synes nogle gange, at der har været næsten endnu mere forståelse, når vi nu er i samme båd [på forskellige valgfag]. Det der med, at man har hinanden ubevidst. Man ved, at man kan gå hen og være sådan, vi er samme sted, selvom vi har fjernet os fra det der klasselokale. Så er der stadigvæk en forståelse af, at vi skal hjælpe hinanden til, at alle kan komme godt igennem det agtigt.”

4.4 Struktur på hverdagen

Udsagn fra undervisere, mentorer og studievejleder omkring de unges mestring i hverdagen peger samtidig på, at mange af de unge gennem forløbet er blevet styrkede i at skabe struktur i dagligdagen og at håndtere usikkerhed og angst i sociale sammenhænge, herunder på skolen. Det fremhæves, at de unge har fået mere selvtillid og er blevet mere bevidste om egne behov og bedre kan tage imod støtte, hvilket anses som vigtige trædesten på deres vej mod mestring. Dog er der forskel på, hvordan de enkelte har udviklet sig, og udviklingen er sjældent ”lineær”. Den kræver ikke mindst overskud, og særligt

Figur 11: Fordeling af kursister på de tre årgange i forhold til kategorierne i trivselsindekset WHO-5

psykiske udfordringer har (periodevis) været en barriere for nogle kursister, bl.a. for mange af dem, som er endt med at droppe ud.

Struktur og dagsrytme fremstår dog fortsat som en udfordring for nogle. Hvilket påpeges af både undervisere, mentorer og projektleder.

”...de skal finde ud af, hvordan man står på egne ben samtidig [med uddannelsen] og får en struktur, der gør, at man faktisk sover om natten og har mad i køleskabet” (mentor)

Særligt søvn kan være en barriere for at gå i skole især for de nyeste årgange på HF Fundamentet. En pointe, som understøttes af kursisternes besvarelser af trivselsskemaet WHO-5, hvor 72 % fra årgang 2022 og 69 % fra årgang 2023 har svaret, at de mindre end halvdelen af tiden vågner friske og veludhvilede, mens 58 % og 67 % har svaret, at de ”mindre end halvdelen af tiden” føler sig aktive og energiske. Til sammenligning ligger den tilsvarende andel for årgang 2021 på henholdsvis 47 % og 31 % på de to spørgsmål.

At være frisk og udhvilet og føle sig aktiv og energisk udgør en væsentlig del af

WHO-5 målingen, hvorfor ovenstående andele har stor indvirkning på den samlede score i trivselsmålingen. Som figur 11 viser, er det således en betydelig andel, henholdsvis 45 % og 59 % af kursisterne på årgang 2022 og 2023, der i forhold til trivselsindekset har en lavere trivsel end befolkningsgennemsnittet. En score som for befolkningen i gennemsnit ligger på 68 point med en nedre grænse på 50 point, hvilket nedenstående opgørelse er lavet ud fra.

For årgang 2021 ligger andelen en smule højere med 70 % indenfor befolkningsgennemsnittet. Et resultat, som primært er båret af, at flere af kursisterne på årgang 2021 har givet udtryk for at føle sig aktive og energiske og friske og udhvilede. Det kan således være relevant med et særligt fokus på at styrke de unges søvnmønstre fremadrettet. Hvilket der også er en opmærksomhed på i projektet.

4.5 Balancerede krav og forventninger

Et dilemma, som både undervisere, mentorer og studievejleder peger på, er balancen mellem krav og forventninger til de unge. Det er vigtigt, at de unge ikke bliver mere overvældende af krav og forventninger, end at de har overskud til at deltage og udvikle sig. I perioder kan

det for nogle kursisters vedkommende således være nødvendigt at skrue helt ned for kravene, for at de ”kan holde ud” at deltage i undervisningen i det forventede omfang, vel vidende at de måske ikke udvikler sig ift. egne og projektets mål i denne periode.

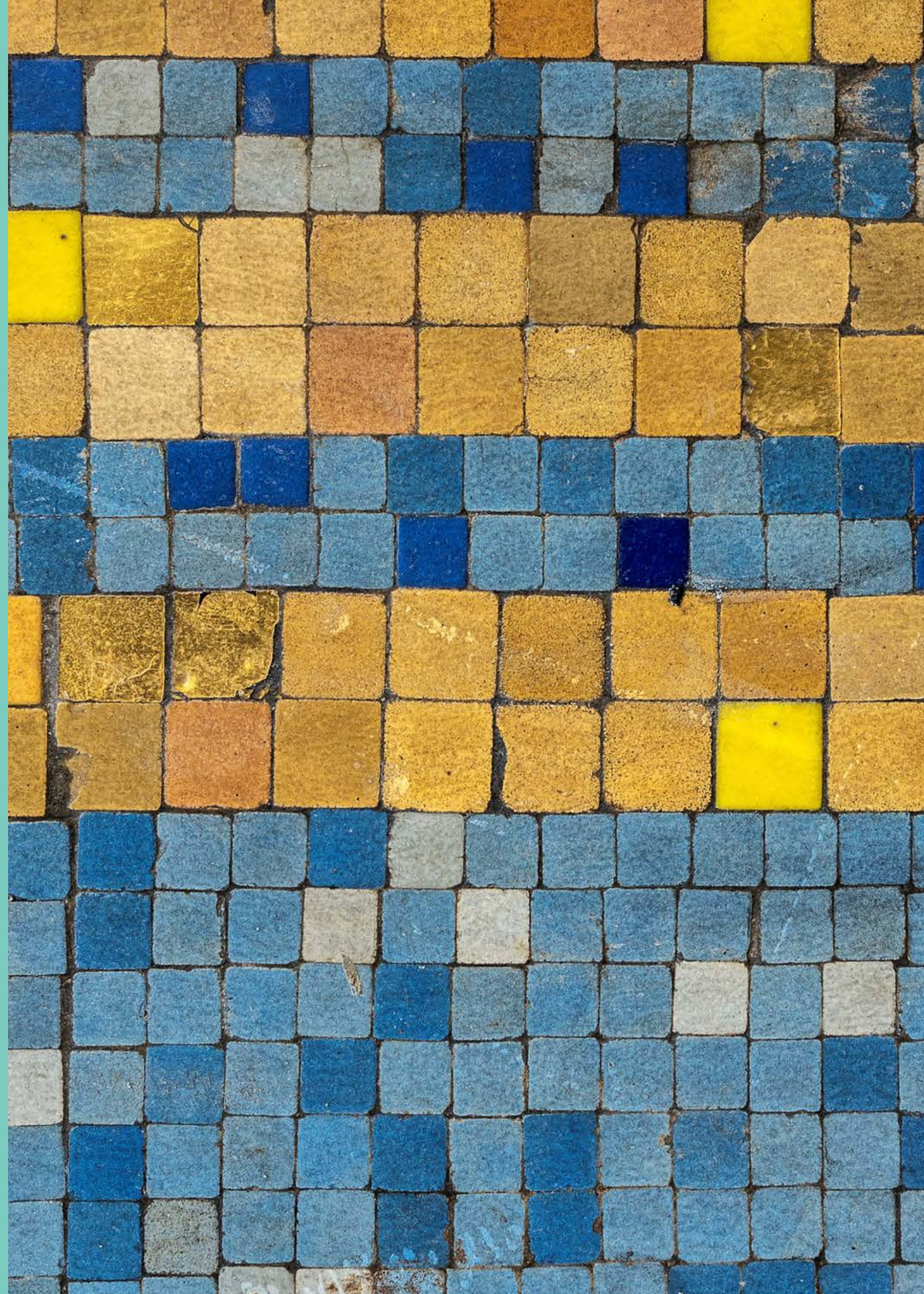
Alle projektmedarbejdere peger dog på, at det også er vigtigt at turde udfordre og skabe ”optimal frustration” – som en underviser udtrykker det - ved at kræve og forvente noget af de unge.

”Det at blive et voksent velfungerende menneske er jo også, at man kan træde lidt ved siden af, så ud af sig selv og se ting fra andres perspektiv, sætte sig selv i anden række for andre og så videre. Så det skal bestemt også være et rum, hvor vi ikke kun nurser og lytter og bøjer af, men hvor man også siger, ja, men det er også et klasserum, og nu skal du langsomt men sikkert lære at indfinde dig i det her klasserum, hvis du altså vil have en HF”. (underviser)

Selvom der til tider er kursister, der har behov for at ’trække stikket’ og tage en pause fra undervisningen, er det også erfaringen, at de i andre sammenhænge opleves mere aktive og deltagende, end det gør sig gældende i andre klasser.

Væsentlige ramme- betingelser for forløbet

5 Væsentlige rammebetingelser for forløbet

Fra projektets start har der været opmærksomhed på en række rammebetingelser og kritiske faktorer, som kunne være afgørende for projektets succes. Disse omhandler rekruttering af kursister, rammer for mentorstøtte, viden i undervisergruppen, økonomiske rammer samt det tværgående partnerskab og ikke mindst ledelsesforankring og opbakning til indsatsen. I forandringsteorien er disse beskrevet under ’kritiske faktorer’ (se bilag 1).

Generelt opleves en stor interesse for forløbet, hvilket peger på et behov for tilbuddet. Der er undervejs i projektperioden tilføjet en række supplerende kriterier for optag på uddannelsen, ligesom der er udviklet en spørgeguide til brug i dialogen med potentielle kursister. Særligt de faglige kompetencer har vist sig at være vigtige for at sikre et succesfuldt forløb, da det frigiver overskud til at arbejde med sine øvrige udfordringer, ligesom kursisten bliver mindre sårbar ved periodevist fravær.

Evalueringen viser ligeledes, at der er ved at være bygget en god ramme op for forløbet - både i forhold til et stærkt

fundament af kompetente undervisere og mentorer og i forhold til at skabe en god balance og ramme for den tværgående koordinering og videndeling i partnerskabet mellem Aarhus HF & VUC og Fundamentet.

Det har undervejs i forløbet vist sig nødvendigt at gå på kompromis med målsætningen om højst at have 5-6 kursister pr. hold med mere end én diagnose. Tværtimod viser en opgørelse af kursisternes diagnoser, at over halvdelen af kursisterne på alle tre årgange fra projektperioden har mere end én diagnose. Det har herudover fra starten af projektet været antagelsen, at en alt for stor blanding af psykiske lidelser kunne mindske kursisternes mulighed for at spejle sig i hinanden. Det er dog blevet tilbagevist i forløbet, hvor kursisterne tværtimod har givet udtryk for, at det i forhold til klassens sociale liv og sammenhold opleves som en fordel, at deres styrker og ressourcer er forskellige, da de studerende oplever, at det betyder, at de lettere kan støtte og kompensere for hinanden.

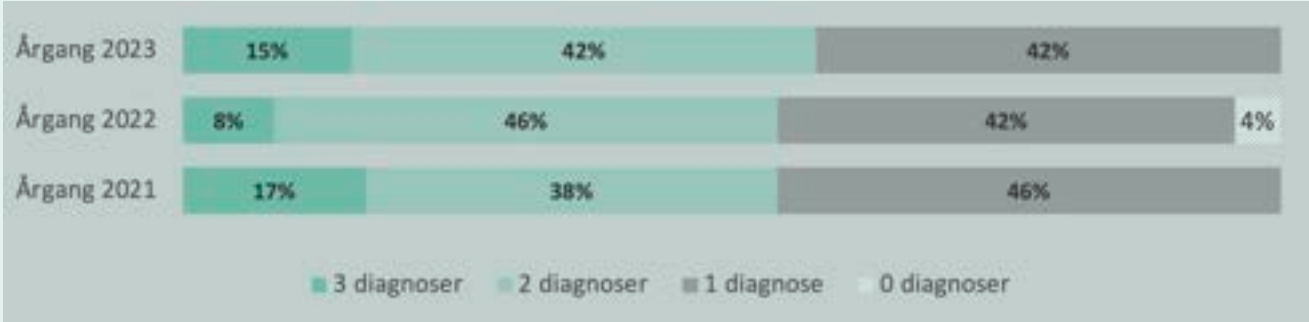
Projektets primære udfordring er den økonomiske bæredygtighed, som er

udfordret af de rammer og forventninger, som oprindeligt blev opstillet i ansøgningen. Dels dækker den specialpædagogiske støtte (SPS) ikke så stor en del af økonomien, som forventet i projektbeskrivelsen, dels bruges der mere tid på koordinering, vejledning og løbende kompetenceudvikling, end først antaget. Hertil kommer, at projektets ramme med undervisning på faste hold begrænser muligheden for at sammenlægge klasser undervejs, hvilket ellers kan være med til at sikre en bæredygtig sammenhæng, hvis kursister stopper før tid.

5.1 Målgruppe, rekruttering og struktur
Projektet oplever stor interesse for forløbet fra målgruppen. Dette er en positiv indikator i forhold til projektets relevans, men samtidig også en ressourcemæssig udfordring i forhold til varetagelse af rekrutteringsprocessen, da der skal holdes samtaler med hver enkelt ansøger. Hertil kommer, at målgruppen har vist sig at være mere udfordret og kompleks end forventet ved projektets start, hvilket undervejs har affødt drøftelse og tilpasning af rammerne for både rekruttering og undervisningstilrettelæggelse.

MÅLGRUPPEKARAKTERISTIK

Som beskrevet i indledningen har det være svært at leve op til den oprindelige hensigt om, at højst 5-6 kursisterne på en årgang skulle være ramt af mere end én psykisk diagnose, da der i ansøgerfeltet har været en høj frekvens af komorbiditet, og fordi en del af de unge ikke er blevet diagnosticeret og behandlet for deres psykiske lidelser. Reelt har det vist sig, at over halvdelen af kursisterne er ramt af mere end en diagnose, hvoraf en del har hele tre diagnoser.

Figur 12: Antal diagnoser pr. kursist på de tre årgange

Den diagnose, som flest af kursisterne (mellem 67 % og 71 %) på de tre årgange er ramt af, falder indenfor kategorien angst, OCD eller PTSD (jf. tabel 2). Herudover er autisme, ADHD/ADD samt depression også nogle af de mest fremtrædende diagnoser i målgruppen.

	Angst/OCD/PTSD	Autisme	ADHD/ADD	Skizofreni/skiitzotypi	Depression	Personlighedsforstyrrelse	Spiseforstyrrelse
Årgang 2021	71%	21%	42%	13%	17%	4%	4%
Årgang 2022	67%	25%	21%	4%	38%	4%	0%
Årgang 2023	69%	31%	35%	4%	23%	12%	0%

Tabel 2: Fordeling af diagnoser på de enkelte årgange

Det er en stor fordel at være fagligt stærk, da det frigiver overskud til at arbejde med sine øvrige udfordringer, ligesom man bliver mindre sårbar ved periodevist fravær. Mindre fagligt stærke unge kan dog også klare forløbet, hvis deres personlige udfordringer til gengæld er mindre voldsomme.

”Hvis man [...] både er rigtig udfordret på faglighed, har rigtig store faglige huller, og samtidig har nogle personlige sociale problemer der er massive, og hvor man har et godt stykke vej i

forhold til at have de helt rigtige gode copingstrategier eller læringsstrategier, at så bliver det for hårdt. [...] der skal lidt være en balance i, at man så enten er rigtig godt fagligt kørende [...] det kan bedre give luft til at arbejde med nogle af de andre ting” (projektleder)

Derudover fremhæver flere, at kursisternes motivation for uddannelsen er vigtig. Særligt på årgang 2022 og 2023 har man oplevet flere yngre personer, der har søgt tilbuddet, og hvor studievejleder har en oplevelse af, at der indimellem

står nogle desperate forældre bag, som håber på at finde det rette tilbud, men hvor den unges motivation eller vilje til at tage en ungdomsuddannelse ikke nødvendigvis har været stærk nok ift. at overvinde de barrierer, der måtte være.

”Motivation for at tage en uddannelse. Den skal helt sikkert være der, og de skal ligesom have ’jeg skal det her for at gennemføre!’, fordi det er så hårdt for dem.” (underviser)

At have indblik i egne udfordringer anses også som en stor fordel, både da det hjælper de unge i at indgå i et fællesskab, men også ift. at kunne tage imod hjælp fra (og således profitere af) de forskellige støttetilbud i projektet. Derudover fremhæves det, at det er en fordel, at deltagerne gerne vil det sociale, idet projektet baserer sig på at skabe et stærkt fællesskab

Endelig bør den unges udfordringer ikke være større end, at det er sandsynligt, at de vil kunne deltage i de minimum 23 timer, man skal for at være studieaktiv og modtage SU på HF. Netop timetallet har vist sig at være en udfordring for nogle, og det er af flere omgange undersøgt, om der er mulighed for at tilrettelægge mere fleksible rammer, som kan imødekomme dette fx ved at sprede undervisningen lidt mere ud hen over året. Fordelen herved vil ikke blot være kortere undervisningsdage, men ligeledes kortere ferier og pauser fra de rutiner og strukturer, som kursisterne får opbygget som en del af forløbet. For nuværende har det dog ikke været muligt at ændre grundet gældende regler på området.

Det har fra starten af projektet været antagelsen, at det ville belaste livsmestringsforløbene, hvis der er en større andel af kursister, der er udfordret af flere psykiske lidelser. En antagelse der byggede på en formodning om, at det vil være lettere at tilbyde de studerende gruppetilbud/livsmestringshold - herunder undervisning og psykoekudation, hvis de har den samme bagvedliggende diagnose.

Erfaringen fra projektet har dog ikke understøttet denne antagelse. De studerende har tværtimod givet udtryk for, at de på trods af forskelligartede diagnoser oplever, at de kan spejle sig i hinanden, og at det i forhold til klassens sociale liv og sammenhold opleves som en fordel, at deres styrker og ressourcer er forskellige, da de studerende oplever, at det betyder, at de lettere kan støtte og kompensere for hinanden. Det har større betydning, hvor meget kursisterne er vant til/kan holde til at være afsted i løbet af en uge, end hvilken diagnose de har. De kursister, der kun har været vant til at være af sted i få timer inden opstart på uddannelsen, er ofte blandt de kursister, der har sværest ved at komme i gang med og blive fastholdt på uddannelsen.

Flere medarbejdere fremhæver, at rigtig mange unge ville kunne have glæde af et forløb som HF Fundamentet, og at nogle af dem, der er droppet ud af projektet, faktisk også har nået nogle mål, der var personligt meningsfulde for dem, men at det – hvis de faktisk skal kunne gennemføre det ift. projektets oprindelige mål – ville kræve, at mange af ovennævnte faktorer er på plads.

5.1.1 Rekruttering

Hvad angår *rekruttering*, er der i projektet udviklet på en spørgeguide, som bidrager til at understøtte, at samtalen med den unge berører nogle af de kriterier (såsom motivation, fagligt overskud, indblik i egne udfordringer), som kan hjælpe til at afdække, hvordan den enkelte unge matcher målgruppen for

projektet. Spørgeguiden og kriterierne fungerer samtidig som en god ramme for efterfølgende feedback på samtalen. Dog peges der på, at det er svært at forudsige, hvilke unge der vil få et godt forløb, og at proceduren ikke er en eksakt videnskab.

Før samtalen sender alle ansøgere en skriftlig ansøgning om optagelse, som danner ramme om den efterfølgende dialog. Samtalerne varetages som udgangspunkt af en studievejleder fra Aarhus HF & VUC med kendskab til uddannelsens rammer og indhold samt en repræsentant fra Fundamentet med indgående kendskab til funktionsnedsættelser og deres betydning for de unges deltagelse på uddannelsen.

Supplerende kriterier for optag

Ud over de to kriterier (jf. afsnit 2), som fra start er brugt til vurdering af kursisternes parathed til at deltage på uddannelsen, inddrages ligeledes følgende punkter ifm. optag på forløbet:

- Faglighed/karakterer fra grundskolen (som ved øvrige hf-e hold)
- Parathed og motivation til at starte en fuldtidsuddannelse
- Ansøgers konkrete udfordringer i.f.t at matche ind i et socialt fællesskab i en klasse
- Ansøgers erkendelse og forståelse af egne udfordringer
- Praktiske udfordringer som fx for mange gennemførte fag

Der har ved optagelse af årgang 2022, 2023 og 2024 været mellem 53-65 ansøgere. Det har således været nødvendigt at afvise ca. halvdelen af ansøgerne grundet det begrænsede antal pladser på holdet. Afslag på optagelse er altid baseret på en individuel vurdering og set i relation til det øvrige felt af ansøgere det pågældende ansøgningsår. Ved årgang 2021 var kendskabet til uddannelsen mere begrænset, og der var derfor optag helt frem til opstart af uddannelsen.

5.1.2 Rammer for SIM-undervisning
Et centralt element i forhold til at skabe den rette balance mellem udfordring og stilladsering af de unge knytter sig blandt andet til brugen af SIM-undervisning og valget mellem fysisk fremmøde og virtuel deltagelse i undervisningen jf. projektets målsætning herom.

Det kan dog være en svær balance, eftersom SIM-undervisningen er tænkt som et legitimt alternativ til den fysiske undervisning på dage, hvor kursisterne har det svært, og hvor alternativet måske havde været, at de helt var udeblevet fra undervisningen. Uddannelseschefen påpeger i den forbindelse at:

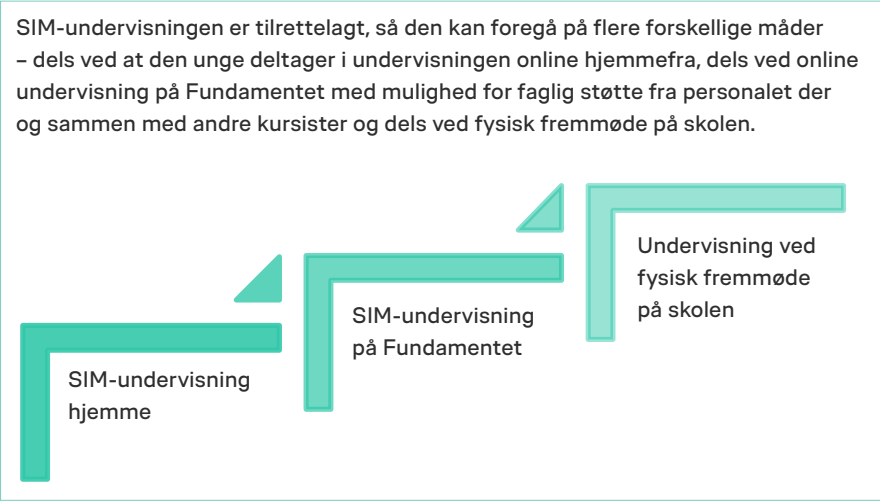
”Vi skal finde den rette balance for stilladsering, så de på tredje år har en oplevelse af ikke at være på særlige vilkår” Og i forlængelse heraf at: ”Vi tilbyder det her [SIM-undervisning], men målet skal være, at kursisten kommer herind.”

Der er da også i forløbet et stort fokus på, at den enkelte i tiltagende grad mestrer fysisk fremmøde på skolen (jf. projektets målsætninger), ligesom der undervejs i forløbet skæres ned på de støttende tilbud til de unge i takt med,

at de får styrket deres kompetencer til at håndtere egne udfordringer. En pointe, som projektets samarbejdspartner fra Aarhus Kommune også fremhæver som en central præmis for deres partnerskab med Aarhus HF & VUC og Fundamentet:

”For os er en HF-uddannelse ikke et mål i sig selv; det er et middel til at nå en vej. [...] Samtidig med, at man gennemfører HF, så skal vi begynde at pille ved det der stillads [de særlige vilkår for fysisk deltagelse eksempelvis].” (centerchef, Aarhus Kommune)

Udover de stilladseringsmæssige udfordringer ved anvendelsen af SIM-undervisning pointerer uddannelseschefen også, at denne form for undervisning kræver noget særligt didaktik, hvilket påkalder yderligere kompetenceudvikling af undervisergruppen. En pointe der, som tidligere anført, understøttes af underviserne selv, som anerkender, at SIM kan være et betydningsfuldt tilbud for kursister i opstarten og i svære perioder, men fortsat ser udfordringer og ulemper af både teknisk og didaktisk karakter samt ift. at skabe incitament for fysisk deltagelse (jf. afsnit 3.2).

5.2 Tilbud på Fundamentet

I uddannelsesforløbet står Fundamentet for den personlige og faglige støtte til kursisterne uden for undervisningen. Det indbefatter flere former for støtte. Dels tilbydes de unge faglig og personlig støtte fra Fundamentets ansatte og frivillige mentorer, og dels tilrettelægges en række fælles aktiviteter, som skal være med til at styrke de unges mestringsevner og støtte op om deres faglige og sociale studieliv.

5.2.1 Introforløb

En af de centrale aktiviteter, som er forankret hos Fundamentet, er det to uger lange introforløb, som kursisterne deltager i inden studiestart. Et forløb, som de unge selv fremhæver som særligt betydningsfuldt for at skabe sammenhold og tryghed i klassen, og som ligeledes fremhæves som betydningsfuldt af såvel projektleder som undervisere på Aarhus HF & VUC – ikke mindst fordi forløbet er med til at sikre en stærkere samhørighed og tryghed på holdene:

”Det er ret afgørende, de der uger, de har, hvor de lærer hinanden at kende, de lærer huset at kende [...] De nævner også, at det med at man kan få lov til at lande, før der begynder at være faglige krav, og selve skoledagen [...] Der er simpelthen nogle ting, der når komme på plads, og der er noget grundlæggende tryghed.” (projektleder)

”Jeg tænker det der med, at de kender til hinandens styrker og svagheder, og at de kender mere til hinanden, som mennesker og som klassekammerater, end hvad man ser på andre hold. Det tænker jeg helt klart er en styrke [...] Det kan være en svaghed på andre hold, at de måske ikke har det, fordi så er tolerancetærsklen måske ikke lige så stor, som den kan være herinde.” (underviser)

5.2.2 Klassens time

Klassens time er et af de andre tilbud, som er forankret på Fundamentet. Klassens time er et forum, hvor kursisterne kan mødes to gange ugentligt, når man går på første år og en gang ugentligt på andet og tredje år. Her er der dels fokus på kursisternes generelle trivsel, men også fokus på hvordan det går fagligt.

Mentorerne giver udtryk for, at klassens time fungerer godt ift. at etablere relationer indbyrdes og understøtte fællesskab på holdene samt at understøtte, at de unge lærer redskaber og strategier til mestring gennem erfaringsudveksling. Det er dog ikke alle kursister, der trives i klassens time:

”...der er også nogen, vi ikke fanger i det rum, vil jeg også sige. For nogle er det et altafgørende rum, og så er der nogen, der vælger det fra, fordi det er for svært i gruppeformat.” (projektleder)

Fælles for alle tilbud hos Fundamentet er, at de er frivillige. Det kan derfor også variere, hvor mange der deltager i de forskellige aktiviteter. I forhold til klassens time er det således erfaringen, at det i starten var alle, der mødte op, mens det senere på året er faldet til to tredjedele og i pressede perioder en tredjedel. Mentorerne har i denne sammenhæng gode erfaringer med at flytte klassens time op på VUC, hvor kursisterne opholder sig mest.

5.2.3 Mentorer som nøglepersoner

Særligt de unges mentorer nævnes som en nødvendig del af de unges sideløbende arbejde med at opfylde en række personlige, sociale og faglige mål med forløbet. Her nævnes både konkrete elementer såsom muligheden for at modtage støtte til det faglige; støtte til at skabe struktur over hverdag og skoleopgaver;

støtte til at afkode sociale spilleregler; støtte i relation til individuelle udfordringer i øvrigt; samt støtte til at løse eventuelle udfordringer eller misforståelser i relationerne mellem de unge eller mellem de unge og deres undervisere på HF.

I forløbet er der både tilknyttet lønnede og frivillige mentorer, som hver især har forskellige opgaver og ansvar i tilknytning til de unge. Udsagn fra mentorer, projektleder og studievejleder fremhæver, at især de lønnede mentorers individuelle studiestøtte spiller en afgørende rolle i at understøtte de unges oplevelse af struktur, overblik og støtte i en dagligdag, hvor mange af de unge kæmper med at håndtere voksenlivet, ofte uden tilstrækkeligt netværk.

Baseret på erfaringer fra tidligere gennemløb samt indledende samtaler med nye kursister, tilpasses og systematiseres lønnet og frivillig mentorstøtte løbende ift. de enkelte holds behov og årshjul, herunder i intro-forløb, større skriftlige opgaver, eksamensperioder mv. for at sikre skræddersyet og målrettet støtte.

I den oprindelige projektbeskrivelse var Fundamentets frivillige mentorer tiltænkt en rolle, hvor de havde løbende kontakt med de enkelte unge. I løbet af projektperioden har de dog i højere grad fået en rolle, hvor de varetager faglige støtteopgaver i regi af studiegrupper eller lektiecaféer, da det er blevet vurderet, at dette er en mere meningsfuld brug af ressourcerne, bl.a. fordi de unge er en målgruppe, hvor der er mange afbud, ligesom de unge har været i tvivl om, hvordan de skulle bruge den frivillige mentor fra uge til uge. Når aktiviteterne er på gruppeniveau, er det mindre sårbart og mere fleksibelt for de unge.

5.2.4 Fundamentets øvrige tilbud

Fundamentets øvrige tilbud er en ekstra bonus i forhold til at imødekomme de behov for støtte, som de enkelte kursister måtte have. Som projektlederen påpeger, tilbyder Fundamentet en ”bred palet af tilbud internt i huset, som vi kan vise videre til, hvis det er noget, der ligger ud over mentors kompetencer eller tidsramme”. I praksis er det meget forskelligt, både blandt de enkelte unge men også mellem holdene, hvilke tilbud der giver mening. Tilbuddene er således løbende blevet udviklet og tilpasset, så de matcher de unges behov bedst muligt.

Projektleder nævner eksempelvis, at nogle af kursisterne har benyttet projekt Fundabolig, som er et tilbud til hjemløse eller funktionelt hjemløse unge eller unge i risiko for at blive hjemløse.

”Der tænker jeg, der er nogle studerende, der nok ikke havde være her nu, hvis vi ikke havde kunne hjælpe med, for hvis du er boligløs, altså hvordan søren skal du så komme i skole og lave afleveringer?” (projektleder)

Herudover tilbyder Fundamentet også en række andre aktiviteter (boksning, yoga m.v.), som kan imødekomme kursisters behov for bevægelse eller indre ro. De mange tilbud på Fundamentet kan dog også til tider blive en konkurrent til undervisningen, hvilket man er meget opmærksom på:

”Det er jo også et hus, hvor det for nogle er megagodt, at de er her meget, fordi så får de virkelig lavet noget, og så er der nogle, hvor vi er ret opmærksomme på, at det kan simpelthen blive for hyggeligt at være på, vi har jo et hus, hvor der er alle mulige sjove aktiviteter, mens de er i skole. (projektleder)

Generelt er oplevelsen dog, at det er nogle gode og betydningsfulde tilbud, der leveres af Fundamentet, som både er med til at styrke de unge i forhold til deres deltagelse i forløbet og bidrage med et værdifuldt supplement til den undervisning, som leveres på HF & VUC.

”Jeg tænker, at det er meget vigtigt, at Fundamentet er der, fordi det er en god støtte både for de unge men egentlig også for os til at igangsætte nogle indsatser.” (underviser)

5.3 Kompetente undervisere

En anden kritisk faktor for projektet er kompetente undervisere, hvilket ifølge undviserne selv forudsætter, at man besidder relationskompetence, didaktisk fleksibilitet, kendskab til målgruppen, kompetence i at skabe en god klassekultur (når mange møder ustabil eller deltager hjemmefra) samt teknisk formåen ift. eksempelvis SIM.

”Et godt råd er, at man sætter gode timer af til underviseren til det relationelle arbejde og til samtaler og til møder for at danne et godt fundament rundt om klassen, og at man har et underviserteam, der er i stand til at arbejde på de her måder og have det her særlige blik for de her unge. Fordi for mange af dem, så kan man blive helt overrasket over, hvor meget det handler om at turde være i klassen, turde være i et relationelt [rum] og turde at stole på en lærer, der vil mig det godt.” (underviser)

At værne om relationen indebærer, at man som underviser møder kursisten med tålmodighed og forsøger at forstå deres adfærd positivt. Undviserne giver udtryk for, at det har været vigtigt for at kunne arbejde med relationen og møde de enkelte med rummelighed, og at de har haft et godt kendskab til de

unge som målgruppe. Flere nævner i den forbindelse, at de er vant til at møde unge, der er udfordrede i en HF-sammenhæng på andre hold, og at det at samle kursister på ét hold gør det lettere at skabe inkluderende og fleksible rammer.

”Vi kan få lov at specialisere os, og vi kan få lov at tone vores undervisning. [...] der er en større homogenitet i gruppen, selvfølgelig ikke nødvendigvis i personligheder og forskellige diagnoser, men linjen er altså [...] ligesom lagt fra starten, og jeg som lærer ved ligesom, hvor skabet står.” (underviser)

”[...] der er mere ro til at tage sig tage sig af det sårbare rum, fordi alle er sårbare på den ene eller anden måde. Og det er præmissen, og det skaber jo på pudsigt vis en form for overskud for mig som lærer har jeg oplevet. Jeg skal ikke differentiere min undervisning i forhold til de andre kursisttyper.” (underviser)

Der har fra start været en opmærksomhed på at klæde undviserne godt på til at varetage opgaven, hvorfor der forud for opstarten af de enkelte hold har været tilrettelagt to kursusdage med fokus på tematikker som mindfulness, angst, klasserumsledelse, undgåelsesadfærd samt konkrete didaktiske redskaber til at varetage undervisningen i forløbet. Herudover er det ligeledes drøftet, hvordan der kan arbejdes med intern opkvalificering og udnyttelse af de forskellige kompetencer, der er til stede i såvel undvisergruppen som på Fundamentet

Generelt oplever uddannelseschefen, at hans personale taler varmt om kursisterne på HF Fundamentet, og at erfaringerne med at undervise netop denne målgruppe har givet positivt tilbageløb til de øvrige forløb på Aarhus HF & VUC

blandt andet via oplæg for andre undvisere på HF-enkeltfag.

5.4 Tværgående partnerskab og ledelse

At udnytte potentialerne i de forskellige kompetencer og tilbud på henholdsvis Fundamentet og Aarhus HF & VUC har stillet krav til den tværgående koordinering og mødestruktur. Det har undvejs resulteret i en række tiltag for at understøtte partnerskabet både på det formaliserede område ved faste mødekadencer og det uformelle område via samarbejdsrelationer, der er oparbejdet over tid. Partnerskabet vurderes af projektmedarbejderne som styrket over tid samt centralt for at lykkes med projektet.

På medarbejderniveau afholdes der to typer faste møder med fokus henholdsvis på tilrettelæggelse af undervisning og på fraværsopfølgning. Et nyt aspekt af partnerskabet er, at de ansatte mentorer fra Fundamentet er begyndt at opholde sig mere på HF. Mentorerne på 1. og 2. årgang er således på skolen halvdelen af tiden, to dage om ugen hele dagen. Her har de bl.a. har fået kontor, hvor de fx er til rådighed umiddelbart når kursisterne har fri; på denne måde er de mere tilgængelige i det daglige. Mentorerne deltager desuden i undervisningen, hvor de kan få et bedre indtryk af, hvordan de unge fungerer, trives og hvad det er der udfordrer dem i en classesammenhæng, ligesom de bedre kan støtte dem i pressede situationer. De kan også blive inviteret ind i klassen af en underviser, hvis der er behov for særlig opmærksomhed eller støtte til en ung.

Opfølgningen på fravær har været et udviklingspunkt gennem hele projektperioden, og partnerskabet er her blevet styrket og fokuseret over tid. Der er således faste møder med det specifikke

formål at afdække, hvad der er på spil, når bestemte kursister har højt fravær eller er særligt meget på SIM. Disse samtaler vurderes af studievejleder vigtige at fastholde, idet det er hjælpsomt at have perspektiver med fra både undvisere og mentorer.

Mentorer, studievejleder og undvisere nævner, at det formelle og uformelle partnerskab mellem mentorer og HF er blevet tættere over tid og fremhæver, at det er en vigtig faktor for at lykkes i projektet. Nogle efterspørger endda mere samarbejde og kontakt, idet de oplever, at det understøtter deres forståelse for de enkelte unge – men også deres egen, faglige udvikling.

Ledelsesmæssigt har projektet i opstarten været udfordret af, at der har været udskiftninger på flere lederposter – både på Fundamentet og Aarhus HF & VUC. Det er dog det seneste år faldet på plads, og det er oplevelsen, at partnerskabet i dag står stærkt og sikrer en effektiv og koordineret beslutningsproces og løbende tilpasning ift. de erfaringer, der gøres i indsatsen. Det skyldes blandt andet et ligeværdigt forhold, hvor begge organisationer har et klart ønske om at lære af hinanden og en forståelse for, at projektet ikke kan lykkedes uden en fælles indsats.

5.5 Økonomi og bæredygtighed

En af projektets største udfordringer er forløbets økonomiske bæredygtighed. Uddannelsen har fra start været designet med en ambition om at sikre, at den efter projektperiodens udløb kunne forankres uden særlig økonomisk støtte ud over Specialpædagogisk Støtte (SPS). Det er blandt andet årsagen til, at man fra start har arbejdet med følgende rammer for forløbet:

- En holdstørrelse på 24 kursister pr. årgang – hvoraf cirka 20 kursister (83 %) fra hver årgang skal bestå, hvis undervisningen skal kunne finansieres ved taxametertilskuddet.
- Minimum 23 undervisningstimer om ugen for, at kursisterne er berettiget til SU.
- Personlig og faglig støtte der gradvist tilpasses i løbet af uddannelsen, så den kan finansieres ved midler til SPS, som ansøges ved uddannelsesstyrelsen til kursister med fysisk eller psykisk handicap som indvirker på muligheden for at gennemføre en uddannelse.

Men det har vist sig svært at indfri ambitionen, da det undervejs har været nødvendigt at foretage en række tiltag, som ikke dækkes af den økonomiske støtte fra SPS, ligesom den manglende fleksibilitet i formatet ift. at fylde pladser op på holdene i tilfælde af frafald gør økonomien ekstra sårbar ift. taxamertilskuddet. En gennemførselsgrad på henholdsvis 71% og 68 % på årgang 2021 og 2022 er således udfordrende for projektets økonomiske bæredygtighed. Af samme årsag har man fra skoleåret 2023/24 besluttet at optage 26 kursister på holdene for at gøre det økonomiske grundlag mere modstandsdygtigt.

5.5.1 Specialpædagogisk støtte

En stor del af kursisterne på HF Fundamentet modtager SPS-støtte. Der er klare rammer for, hvad skolen må bruge SPS-midlerne til. Disse beskriver, at støtten skal gå til specialpædagogisk bistand til kursisten.⁹ HF-ledelsen fortæller, at SPS ikke dækker så stor en del af økonomien, som forventet i projektbeskrivelsen. Dette skyldes blandt andet, at nogle af kursisterne ikke lever op til de formelle krav om SPS. Herudover gives der ikke SPS-støtte til eksem-

pelvis introperioden, som er en vigtig del af forløbet på HF Fundamentet, da denne periode ligger forud for den egentlige skolestart. Det samme gælder det understøttende arbejde, der laves rundt om klassen - fx koordinerings-møder, tid til at lave nye pladser og grupper, sparring mellem ansatte mentorer og de frivillige mentorer, sparring mellem mentorer og undervisere m.v. (jf. afsnit 5.5.2 nedenfor). Elementer som har afgørende betydning for de studerendes trivsel.

5.5.2 Studievejledning, koordinering og efteruddannelse
I projektet bruges mere tid end forventet til en række aktiviteter. Dette gælder blandt andet studievejledning, som har vist sig at kræve flere ressourcer end forventet. Der afholdes blandt andet flere bekymringssamtaler med kursisterne, med henblik på at fastholde dem på uddannelse, og studievejledningen betragtes derfor som en nødvendig investering. Projektledelsen nævner desuden, at optagelsessamtaler og generel koordinering kræver flere ressourcer end forventet i det oprindelige budget.

I projektet er der desuden indlagt løbene efteruddannelse af lærere, hvilket også vil være en udgift efter projektperioden.

5.5.3 Mulige løsninger
Når HF-ledelsen og projektledelsen spørges ind til mulige løsninger på at skabe økonomisk bæredygtighed fremhæves blandt andet Københavns VUC, som har en lignende indsats:

”De er ikke fondsfinansieret, de får penge. Kommunen giver kursisterne penge med i skole, [...] for at det skal kunne løbe rundt. Det er jo sådan noget, vi kigger på, men [Københavns VUC] har altså ikke et samarbejde, ligesom vi har med Fundamentet. De bruger egentlig pengene til at hyre nogle mentorer ind, som er tilknyttet skolen, så der skal vi finde ud af, hvad er det rigtige for os.” (uddannelseschef, Aarhus HF & VUC).

Der peges således på en model, hvor kommunen hjælper med at finansiere indsatsen. Her påpeger centerchefen i Aarhus Kommune dog, at det økonomiske ansvar for driften af ungdomsudannelser grundlæggende ikke ligger i kommunen. Centerchefen beskriver i forlængelse heraf, at det lokalt i Aarhus Kommune ikke har været en politisk prioritering at støtte forløbet for de unge på HF Fundamentet:

”Hvis det skal være et bæredygtigt projekt fremadrettet, så skal man finde en anden vej end kommunen. Kommunen vil rigtig gerne understøtte og være med til at rekruttere, men selve finansieringen af det, det skal ligge uden om kommunale penge.” (centerchef, Aarhus Kommune)

Uddannelseschefen for HF-enkeltfag beskriver, at de uafklarede økonomiske rammer for gennemførelsen af forløbet har resulteret i, at de på Aarhus HF & VUC i samarbejde med Fundamentet har brugt mange ressourcer undervejs i projektperioden på at indgå i dialog med både private fonde og med Aarhus Kommune:

”Vi bruger uendelige ressourcer på at snakke med politikere, embedsfolk, søge, skrive ansøgninger, alt muligt.” (uddannelseschef)

Uddannelseschefen påpeger i forlængelse heraf, at de i tillæg både på Fundamentet og VUC har brugt meget tid på at forstå kommunens perspektiv, særligt fordi de oplever, at andre kommuner er mere villige til at støtte lignende uddannelsesforløb økonomisk, hvilket man oplever er med til at skabe ulighed i adgang til uddannelse for de unge på tværs af kommunegrænser.

⁹ SPS – Specialpædagogisk støtte. (26. oktober 2023). Studiestøttetimer til elever med psykiske funktionsnedsættelser. <https://www.spsu.dk/for-sps-ansvarlige/ungdomsuddannelser/psykiske-funktionsnedsaettelser/studiestoette-til-elever-med-psykiske-funktionsnedsaettelser>

¹⁰ Indenrigs- og sundhedsministeriet (17. januar 2023). Overgang til ungdomsuddannelse blandt elever med psykisk sygdom. <https://www.benchmark.dk/analyser/dagtilbud-skole-og-uddannelse/overgang-til-ungdomsuddannelse-blandt-elever-med-psykisk-sygdom>

Ulige adgang til uddannelse

Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed har i 2022 udarbejdet en opgørelsen over overgang til ungdomsuddannelse blandt unge med psykisk sygdom. Af den fremgår dels en betydelig forskel i overgangen til uddannelse, når man sammenligner unge med og uden psykisk sygdom. Og dels en betydelig forskel kommunerne imellem i forhold til andelen af unge med psykisk sygdom, der er i gang med en uddannelse 15 måneder efter 9. klasse, med højeste andel på 82 % og laveste andel på 55 %. På landsplan ligger gennemsnittet på 66 %, mens det i Aarhus Kommune, hvor HF Fundamentet hører til, ligger på 60 %.¹⁰

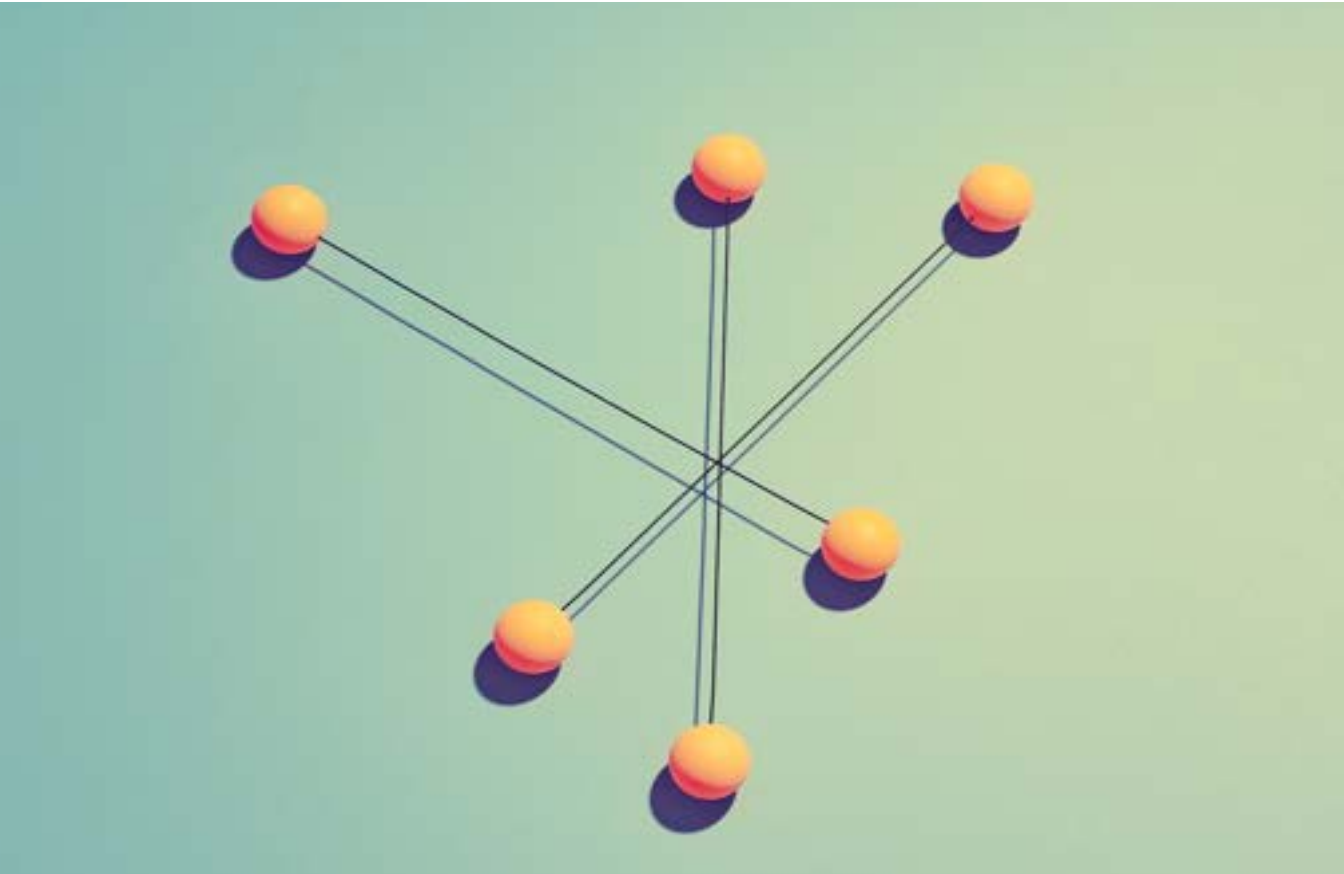
En del af forklaringen på forskellen i overgangen til ungdomsuddannelse skal formodentlig søges i kommunernes forskellige prioritering og fordeling af ressourcer til området.

HF Fundamentet har i projektperioden primært været finansieret af fondsmidler fra Den A.P. Møllerske Støttefond samt

statens tilskud til Specialpædagogisk støtte (SPS). Ved afslutning af projektet er denne finansiering afløst af nye tidsafgrænsede fonsdaftaler samt en etårig aftale med Aarhus Kommune på 200.000 kr. til at dække 10 pladsen på uddannelsen til kursister rekrutteret via jobcenteret.

Til sammenligning giver man i Kolding Kommune 20.000 kr. pr. kursist pr. år til et lignende tilbud til psykisk sårbare unge, hvor man samtidig har garanteret støtte til 23 kursister. Tilsvarende har man i København Kommune og Gentofte Kommune en model, hvor man giver et tilskud pr. kursist på 55.200 kr. pr. år de første to skoleår, mens omegnskommunerne støtter med 25.000 kr. pr. kursist på tredje år.

Der er således betydelig forskel på, hvor store kommunale tilskud, der gives til de enkelte forløb, hvilket kan stille de unge ulige i deres mulighed for at få en uddannelsen. Det kan derfor være en overvejelse værd at sikre en mere stabil og ensrettet finansiering til uddannelserne på tværs af landets kommuner.

6 Opsamling og anbefalinger

Et stadigt stigende antal unge diagnosticeres med en psykisk funktionsnedsættelse.¹¹ Og for flere resulterer det ofte i udfordringer, når det kommer til at påbegynde og gennemføre en uddannelse. Her viser tal blandt andet, at blot 65% af unge med en psykisk diagnose er startet på en ungdomsuddannelse 15 måneder efter, de har afsluttet 9. klasse¹², og kun ca. 40 pct. har gennemført en ungdomsuddannelse seks år efter afsluttet 9. klasse. Til sammenligning ligger de samme andele for andre unge på henholdsvis 90 % og 79 %.¹³

HF Fundamentet skriver sig således ind i en meget aktuel udfordring og knytter an til et af samfundets vilde problemer. For hvordan sikres bedre rammer for psykisk sårbare unges vej gennem skole- og uddannelsessystemet, når kompleksiteten i deres psykiske udfordringer i sig selv kan være stor og ofte varierende?

Her peger forskning og reformkommissionen netop på potentialet i et øget samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner som Aarhus HF & VUC og civilsamfundsorganisationer som Fundamentet. Denne form for samskabelse kan ifølge forskning være med til at bygge bro mellem det enkelte menneskes behov og de strukturer, der er tilgængelige i samfundet og uddannelsessystemet. En brobygning, der ikke blot styrker de unges muligheder for at gennemføre en uddannelse, men ligeledes bidrager til en mere inkluderende tilgang til mental sundhed i det danske uddannelsessystem.¹⁴

Som anført under hovedresultater for projektet (afsnit 1.2) opleves partnerskabet også som en helt klar styrke ved HF Fundamentet, hvilket fremhæves af både kursister og ansatte. Her peges der blandt andet på styrken i de to organisationers opgavefordeling, hvor Fundamentet fungerer som en tryk base, som for kursisterne fungerer som et sikker-

hedsnet i mødet med uddannelsen. I HF Fundamentet er det trods en del lederudskiftninger i starten af forløbet lykket at skabe en fast struktur og ramme for partnerskabet, som bunder i et indgående kendskab og forståelse for hinandens strukturer. De beskriver selv partnerskabet som en sammenfletning, hvor der ikke arbejdes som to adskilte enheder men i stedet som overlappende, fusionerede og ligeværdige parter. En samskabeskultur, som netop er central for at sikre et optimalt output af partnerskabet.¹⁵

At sikre vedvarende støtte til uddannelsen er en af de helt centrale udfordringer for HF Fundamentet, hvor der løbende bruges en del tid og ressourcer på at sikre fremtidig finansiering. Hvilket forstyrrer og mindsker muligheden for at skabe et godt tilbud for de unge. Som det påpeges i afsnit 5.5, er den primære årsag her til, at det ikke er muligt at finansiere uddannelsen i

sin nuværende form på SPS-midler og taksametertilskuddet alene. Der peges i den forbindelse på, at der i andre kommuner er indgået aftale om tilskud til lignende uddannelser. Det har dog ikke været muligt at opnå samme aftale med Aarhus Kommune, som blandt andet henviser til, at ungdomsuddannelserne er et statsligt ansvar. Skal der sikres ligeværdige tilbud om uddannelse til psykisk sårbare unge, kan det således være nødvendigt med yderligere afklaring af det finansielle ansvar. For nuværende er HF Fundamentet afhængige af støtte fra blandt andet fonde.

Ser vi på selve uddannelsen, peges der på, at det er vigtigt i rekrutteringen at have fokus på balancen mellem faglighed og funktionsniveau, samt at man har nok kursister til at sikre en god sammensætning af holdene. Det er her en vigtig erfaring fra projektet, at det ikke nødvendigvis er en udfordring, at der er variation i kursisternes udfordringer, da denne tværtimod kan skabe bedre rammer for, at kursisterne kan støtte og kompensere for hinanden.

Uddannelsens trappebaserede opbygning med mest støtte i starten af studiet og gradvis tilpasning undervejs i

uddannelsen med henblik på at styrke kursisternes kompetencer til at stå på egne ben, har ligeledes vist sig at fungere godt. Særligt overgangen fra andet til tredje skoleår har vist sig at være en succes, hvor fremmødet til undervisning blev fastholdt til trods for, at muligheden for at deltage i undervisningen online bortfaldt, og kursisterne skulle deltage på valgfag med andre kursister fra HF.

I forhold til undervisningstilrettelæggelsen peges der særligt på en fordel i at forenkle rammerne med færre fag og en mindre men fast undervisergruppe, så det er lettere for kursisterne at overskue. Særligt i opstarten kan det være svært for kursisterne at rumme de mange skift, og for nogle bruges der meget energi på blot at forholde sig til nye klassekammerater og det at begå sig i en skolekontekst igen. Der er i den henseende gode erfaringer med, at de unge har en fast mentor tilknyttet gennem hele uddannelsen, som har kendskab til deres udfordringer og kan tilpasse støtten undervejs.

Det er samtidig en anbefaling fra projektet at skabe mere fleksible rammer for undervisningstilrettelæggelsen. Her er det blandt andet erfaringen, at

lange undervisningsdage kan presse kursisterne, og det har været ønsket at sprede undervisningstiden lidt mere ud ved fx at inddrage december som undervisningsmåned. Herved kunne uddannelsens lange (læse)ferie ligeledes begrænses, da disse heller ikke er en fordel for målgruppen.

Denne tilpasning har dog ikke været mulig inden for de eksisterende rammer og regler for HF.

Erfaringerne fra projektet peger samtidig på, at det er en fordel, at underviserne i forløbet besidder kompetencer både relationelt, didaktisk og tekniske, da SIM-undervisningen og håndteringen af de unges individuelle behov ellers kan udfordre.

Samlet set peger resultaterne fra projektperioden på et stort potentiale i HF Fundamentets sammensætning og partnerskabet mellem Aarhus HF & VUC og Fundamentet i forhold til at skabe et inkluderende og rummeligt uddannelsstilbud til psykisk sårbare unge. Et tilbud, hvor både de faglige og mentale kompetencer er i fokus med henblik på at styrke de unges potentiale og adgang til yderligere uddannelse og job.

Anbefalinger fra projektet

- Tilrettelæg samarbejdet som stærkt og ligeværdigt partnerskab mellem uddannelsesinstitution og civilsamfundsorganisation med tydelig fordeling af økonomi, roller og ansvar.
- Økonomisk stabilitet og bæredygtighed er en stor fordel, da det giver bedre ressourceanvendelse og styrker rammerne for uddannelsen. Manglen på statslig finansiering og forskel i de kommunale tilskud kan dog gøre det nødvendigt at søge tilskud fra private fonde e.l.
- Det er vigtigt at skabe et stærkt fundamentet for markedsføring af uddannelsen, da det kan sikre et bedre og mere varieret rekrutteringsgrundlag.

- I rekrutteringen bør der sikres balance imellem kursisternes faglige kompetencer og funktionsniveau, da håndtering af personlige og faglige udfordringer parallelt kan blive for stor en udfordring for den enkelte. Variation i kursisternes udfordringer kan dog være en styrke, da det gør det lettere for dem at støtte og kompensere for hinanden.
- En mindre men fast undervisergruppe med de rette relationelle, didaktiske og tekniske kompetencer til at skabe inkluderende og rummelige rammer for undervisningen.
- Sammensæt et enkelt undervisningsprogram med så få skift som muligt mellem fag og undervisere og mere fleksible rammer for fordeling af undervisningstimer.
- Gradvis tilpasning af krav og forventninger til kursisterne i takt med, at deres kompetencer til at mestre egne udfordringer styrkes.

¹¹ Indenrigs- og Sundhedsministeriet (juni 2023). Analysenotat – Psykiatriske diagnoser og kontakter blandt børn og unge i 2012-2022. <https://bedrepsykiatri.dk/wp-content/uploads/2023/06/Analysenotat-Psykiatriske-diagnoser-og-kontakter-blandt-boern-og-unge-i-2012-2022.pdf>

¹² Indenrigs- og sundhedsministeriet (17. januar 2023). Overgang til ungdomsuddannelse blandt elever med psykisk sygdom. <https://www.benchmark.dk/analyser/dagtilbud-skole-og-uddannelse/overgang-til-ungdomsuddannelse-blandt-elever-med-psykisk-sygdom>

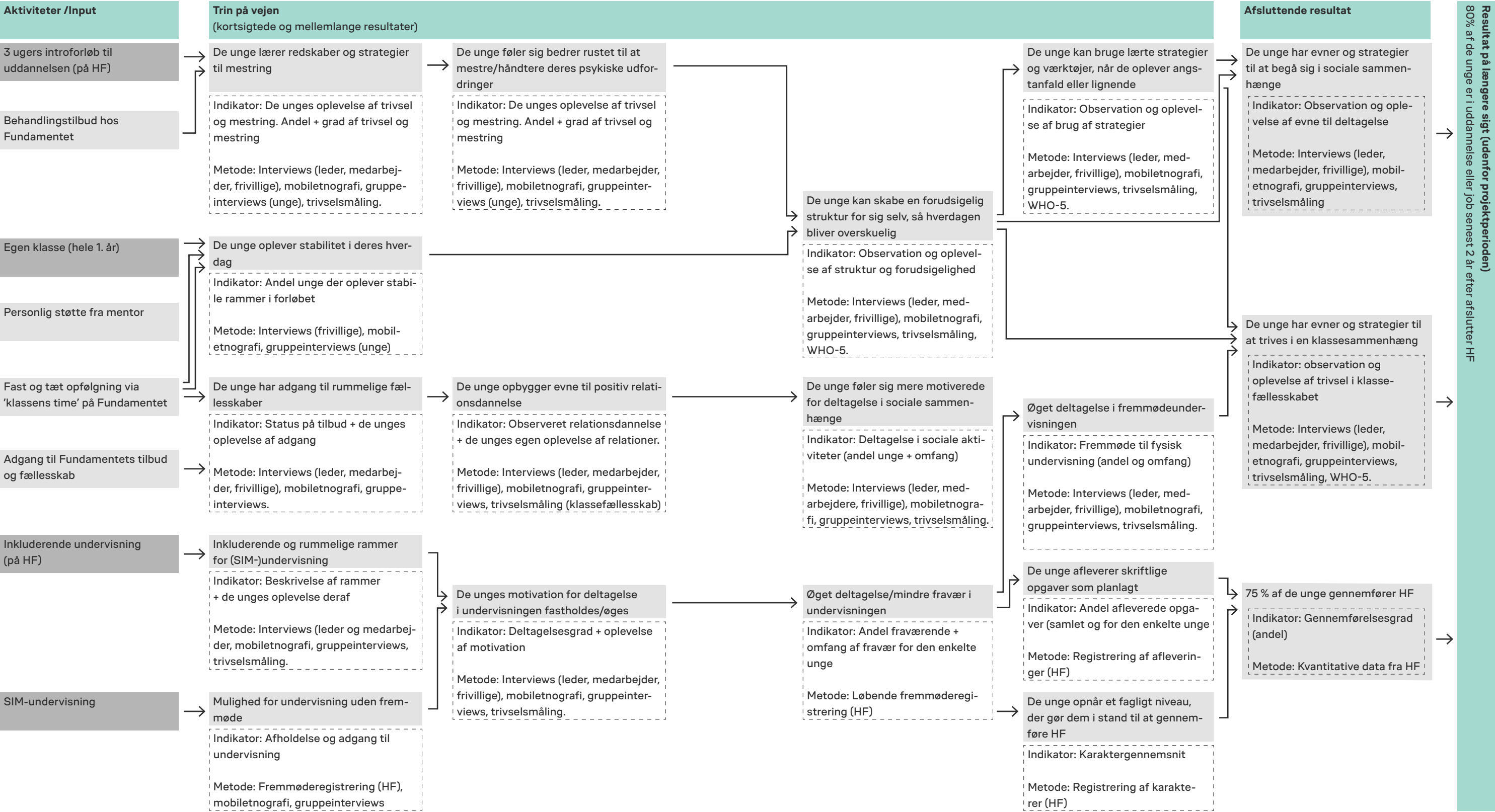
¹³ KL (1. juni 2021): Ungdomsuddannelse blandt unge med psykiatriske diagnoser. Analysenotat. <https://www.kl.dk/media/ju4c5yua/ungdomsuddannelse-blandt-unge-med-psykiatriske-diagnoser.pdf>

¹⁴ Espersen, H. H. (2024): Civilsamfundet i den offentlige samskabelsesdagsorden og Reformkommissionen (2023): Reformveje 3. <https://reformkommissionen.dk/udgivelser/nye-reformveje-3/>

¹⁵ Espersen, H. H. (2024): Civilsamfundet i den offentlige samskabelsesdagsorden.

BILAG 1

7 Projektets forandringsteori

Kritiske faktorer

SAMARBEJDE, KOORDINERING OG STRUKTUR

Ledelsesopbakning
Indikator: Oplevelse af og struktur for ledelsesopbakning

Metode: Interviews (ledere og medarbejdere, frivillige)

Tværgående samarbejde og koordinering (HF Fundamentet)
Indikator: Oplevelse af og rammer for samarbejdet

Metode: Interviews (ledere og medarbejdere, frivillige)

Samarbejde med jobcenter
Indikator: Oplevelse af og rammer for samarbejdet

Metode: Interviews (ledere og kommune repræsentant)

TILRETTELÆGGELSE AF UNDERVISNING

Kompetente undervisere Indikator: Deltagelse i kompetenceforløb, oplevelse af videnstil-egnelse samt oplevelse af brug i praksis. Tilfredshed med undervisningen Metode: Interviews (leder og medarbejder, gruppe-interviews, trivselsmåling.	Viden og erfaringer ift. målgruppens forudsætninger Indikator: Observation og oplevelse af (egen) viden og erfaringer Metode: Interviews (leder og medarbejdere.	Undervisningen imødekommer de unges behov (differentiering af rammer) Indikator: Tilfredshed med undervisningen Metode: Interviews (leder, medarbejdere, frivillige), gruppeinterviews, trivselsmåling.

FRIVILLIGINDSATSEN

Løbende rekruttering af frivillige Indikator: Status for rekruttering Metode: Interviews (leder/projektleder)	Kompetente frivillige Indikator: De frivilliges profiler samt oplevelse af (egne) kompetencer og de unges tilfredshed med mentor Metode: Interviews (leder og frivillige), mobiletnografi, gruppe-interviews.	De frivilliges engagement og stabilitet Indikator: Udskiftning/ fastholdelse af frivillige, tilfredshed og motivation for indsatsen. Metode: Interviews (leder og frivillige), mobiletnografi.

RAMMEBETINGELSER

Økonomiske rammer og konsekvenser Indikator: Økonomiske behov, ressourceforbrug. Metode: Interviews (ledere og medarbejdere (?))	Viden om brug af SPS-midler Indikator: Erfaringer med brug af SPS-midler Metode: Interviews (leder og medarbejdere (?)).

MÅLGRUPPEN – REKRUTTERING OG STRUKTUR

Præcis rekruttering af deltagere til forløbet Indikator: Rammer for og erfaringer med rekruttering Metode: Interviews (ledere, medarbejdere og frivillige (?)).	Struktur og sammenhæng i forløbet (ugernes og dagens sammenhæng) Indikator: Erfaringer med og vurdering af aftalte strukturer og sammenhænge Metode: Interviews (ledere, medarbejdere og frivillige), mobiletnografi, gruppeinterviews, trivselsmåling.

8 Data og metoder

Evalueringen af HF Fundamentet base-
rer sig på både kvantitative og kvalita-
tive data. De kvantitative data består
af oplysninger om fremmøde, frafald
og karakterer samt oplysninger fra den
nationale elevtrivselsmåling (ETU), som
gennemføres en gang årligt i projekt-
perioden. Så vidt muligt sammenlignes
de kvantitative oplysninger med til-
svarende oplysninger for lignende profil-
klasser på Aarhus HF & VUC. Det drejer
sig om følgende klasser: HF Kunst &
Design, HF Ordblind samt HF Kunst &
Design/Musik. Det er valgt at sammen-
ligne med netop disse linjer, da de på
en række parametre minder om Fun-
dament-klasserne. De tre profilinjer
strækker sig blandt andet over tre år
ligesom HF Fundamentet og har lige-
ledes en række supplerende tiltag, som
skal hjælpe og motivere kursisterne til at
gennemføre uddannelsen. Herudover er
der sammenfald i en del af de fag, som
klasserne har på de enkelte år. Der er
dog også forskelle imellem de fire linjer,
eksempelvis er kursisterne på profilklas-
serne ofte yngre end kursisterne på HF
Fundamentet, ligesom skemasammen-
sætningen er forskellig på de fire forløb.

De kvalitative data består dels af mobil-
etnografisk data, dels af fokusgruppe-
interviews med kursister fra de tre
årgange samt interviews med ledere,
undervisere og mentorer ved Funda-
mentet og Aarhus HF & VUC samt cen-
terchef fra Aarhus Kommune. De enkelte
dataindsamlinger er nærmere beskrevet
nedenfor.

MOBILETNOGRAFI

I evalueringen bruges mobiletnografien
til at følge det første hold, der startede
på uddannelsen i 2021. Mobiletnografi
er en metode, hvor der benyttes mobil
digital teknologi til at indsamle data
undervejs og gerne imens en given
situation finder sted. I forbindelse med
evaluering af HF Fundamentet fore-
tages den mobiletnografiske dataind-
samling over en 14 dages periode op til
efterårsferien i de tre år, som uddannel-
sen er rammesat til. Her modtager de
unge spørgsmål og opgaver, det kan fx
være at tage et billede af et yndlings-
sted på skolen eller Fundamentet, eller
at beskrive dagens rutiner og eventuelle
fremmere og hæmmere for at deltage i
undervisningen.

Der blev udsendt spørgsmål ca. hver
anden dag i de to uger, hvor dataind-
samlingen foregik (6 dage i alt). Der er i
evaluering medtaget oplysninger fra alle
tre runder af mobiletnografi, som blev
indsamlet i oktober i henholdsvis 2021,
2022 og 2023. Svarprocenten fra mobi-
letnografien har alle tre år været relativt
lav. De unges besvarelser er derfor pri-
mært brug til at kvalificere og supplere
de efterfølgende fokusgruppeinterviews.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

På baggrund af den mobiletnografiske
undersøgelse er der i november/decem-
ber 2021, 2022 og 2023 gennemført
fokusgruppeinterviews med kursister fra
de årgange, der gik på HF Fundamentet
de pågældende år. Fokusgruppeinter-
viewene har over årene favnet flere
forskellige af de unge fra uddannelsen,
hvilket giver et godt indblik i kursister-
nes forskelligartede oplevelse af og
tanker om uddannelsen. På årgang 2021
er der eksempelvis interviewet 7-10 for-
skellige unge i løbet af de tre år, mens
der på årgang 2022 og 2023 er inter-
viewet henholdsvis seks og tre kursister.

Interviewene har haft en varighed på
1-1½ time og er efterfølgende transskri-
beret og kodet med afsæt i projektets
forandringsteori.

INTERVIEWS MED LEDERE, MENTORER OG UNDERVISERE

Til belysning af leder- og medarbejder-
perspektiver på projektet er der under-
vejs i evalueringen gennemført interview-
s med ledere, mentorer, undervisere og
studievejledere fra uddannelsen samt
en centerchef fra Sociale forhold og
Beskæftigelse i Aarhus Kommune. Der
er i projektperioden gennemført inter-
views ad tre omgange, dels som base-
line forud for opstart af projektet dels til
midtvejsevalueringen i vinteren 2022/23
og dels forud for den afsluttende evalu-
ering.

Der er i denne rapport primært med-
taget udsagn fra de seneste interviews,
som er gennemført i perioden maj-
august 2024, om end enkelte citater
og betragtninger fra midtvejsevaluering-
en også er inddraget. I evalueringen
er inddraget udsagn fra interviews med
følgende:

- Uddannelseschef fra Aarhus HF
& VUC
- Projektleder for projektet
- Fire undervisere fra Aarhus HF & VUC
- To mentorer fra Fundamentet
- Studievejleder fra Aarhus HF & VUC
- Centerchef fra Aarhus Kommune

Interviewene er gennemført som
semistrukturerede interviews af ca.
en times varighed pr. interview.

DEN NATIONALE ELEVTRIVSELS- UNDERSØGELSE (ETU)

Til belysning af kursisternes trivsel
i forbindelse med undervisningen
på Aarhus HF & VUC anvendes den
nationale elevtrivselsmåling (ETU).
Resultaterne fra fundamentholdenes
ETU er i det omfang, det er muligt
blevet sammenlignet med resultater
fra lignende profilklasser på Aarhus HF
& VUC. ETU'en er gennemført en gang
årligt (i november) i projektperioden.

WHO-5

WHO-5 er et anerkendt redskab til at
måle personers generelle trivsel eller
velbefindende. Redskabet består af fem
spørgsmål om, hvordan testpersonen
har haft det de seneste to uger. I projek-
tet anvendes redskabet til at følge de
unges trivsel undervejs i uddannelses-
forløbet.

WHO-5 målingen er gennemført på
Fundamentet, hvor der også er fore-
taget en samtale med de unge om deres
resultater. Resultaterne er efterfølgende
sendt til og behandlet på VIA. Opgørel-
sen af svarene fra WHO-5 dækker over
66 skemaer fra årgang 2021, 76 skemaer
fra årgang 2022 og 49 skemaer fra
årgang 2023.

Med afsæt i respondenternes besva-
relser beregnes en score, som giver
en indikation af respondentens trivsel.
Scoren kan ligge mellem 0 og 100. Jo
flere point jo højere trivsel. Gennemsnit-
tet for befolkningen som helhed er 68
point, men ved pointtal over 50 vurderes
respondentens trivsel at være indenfor
gennemsnittet.

Overordnet set placeres pointforde-
lingen i følgende tre grupper:

- Score mellem 0-35: Væsentligt lavere
trivsel end gennemsnittet.
- Score mellem 36-50: Lavere trivsel
end gennemsnittet.
- Score over 50: Trivsel på niveau med
gennemsnittet i befolkningen

FREMMØDE TIL UNDERVISNING

Kursisternes fremmøde opgøres i tre
forskellige kategorier:

- Fremmøde: det samlede frem-
møde (både fysisk og SIM). Opgjort
i fraværsm minutter delt med tilbudte
minutter for hele klassen.
- Fysisk fremmøde: fremmøde til under-
visning i klasselokalet på Aarhus HF
& VUC. Opgjort i fraværsm minutter delt
med tilbudte minutter for hele klassen
- SIM-fremmøde: fremmøde til SIM-
undervisning enten hjemmefra eller
fra Fundamentet. Opgjort i fraværsm
minutter delt med tilbudte minutter
for hele klassen.

Ligesom med elevtrivselsundersøgelsen
sammenlignes fremmødet på Funda-
mentholdet med det tilsvarende frem-
møde i de tre profilklasser (her sam-
menlignes på klasseniveau og ikke
linjeniveau). I forhold til fraværsgraferne
i rapporten er det vigtigt at være
opmærksom på, at HF Fundamentet
først starter med undervisning medio
september, hvor de øvrige profilklasser
starter i august, der er derfor ikke
opgjort fravær for HF Fundamentet i
august.

FRAFALD

Frafald fra uddannelsen er dels opgjort
som frafaldsprocent for hele skoleåret,
og som en opgørelse af antal indskrevne
måned for måned med henblik på at
undersøge eventuelle ligheder eller for-
skelle i frafaldsmønsteret ift. de øvrige
tre profilklasser.

Frafaldprocenten er opgjort på bag-
grund af antal indskrevne ved udgangen
af skoleåret og antal indskrevne ved
skoleårets start.

KARAKTERER

Karakterer opgøres som det samlede
karaktergennemsnit for de enkelte klas-
ser beregnet på alle givne prøvekarak-
terer delt med antal eksamener, uden
hensyn til om skriftlig eller mundtlig
prøveform. Karaktergennemsnittene for
fundamentholdet sammenlignes med de
tre profilklasser. I sammenligningen er
det dog vigtigt at være opmærksom på,
at de fire hold ikke har været oppe til de
samme fag de enkelte år.